

Raad van de
Europese Unie

Brussel, 9 november 2023
(OR. en)

15182/23

**Interinstitutioneel dossier:
2023/0397(COD)**

**ELARG 79
COWEB 137**

BEGELEIDENDE NOTA

van:	de secretaris-generaal van de Europese Commissie, ondertekend door mevrouw Martine DEPREZ, directeur
ingekomen:	9 november 2023
aan:	mevrouw Thérèse BLANCHET, secretaris-generaal van de Raad van de Europese Unie
nr. Comdoc.:	COM(2023) 692 final
Betreft:	Voorstel voor een VERORDENING VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD tot oprichting van de hervormings- en groeifaciliteit voor de Westelijke Balkan

Hierbij gaat voor de delegaties document COM(2023) 692 final.

Bijlage: COM(2023) 692 final

Brussel, 8.11.2023
COM(2023) 692 final

2023/0397 (COD)

Voorstel voor een

VERORDENING VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

tot oprichting van de hervormings- en groeifaciliteit voor de Westelijke Balkan

TOELICHTING

1. ACHTERGROND VAN HET VOORSTEL

• Motivering en doel van het voorstel

Onvoldoende sociaal-economische convergentie tussen de Westelijke Balkan en de EU is een reeds lang aanslepend probleem, dat nog wordt verergerd door de economische gevolgen van de niet-uitgelokte en ongerechtvaardigde aanvalsoorlog van Rusland tegen Oekraïne en voordien door de COVID-19-pandemie. Het niveau van economische convergentie van de Westelijke Balkan in termen van bbp per hoofd van de bevolking in koopkrachtstandaard ligt tussen 30 % en 50 % van het EU-gemiddelde en vordert niet snel genoeg. Voor de Westelijke Balkan, de Europese Unie en het toetredingsproces is het essentieel dat dit tempo van convergentie versnelt. Een hogere mate van convergentie zal de integratie van de Westelijke Balkan in de EU aanzienlijk vergemakkelijken.

Economische convergentie staat centraal in de voordelen van het EU-lidmaatschap: de ervaring met de vijfde uitbreidingsronde van de EU, waarbij sommige van de recentere lidstaten een inkomensniveau van 90 % of meer van het EU-gemiddelde hebben bereikt, toont aan dat economische integratie en openstelling van de markt als gevolg van het lidmaatschap van de eengemaakte markt in combinatie met het cohesiebeleid van invloed zijn op de economische convergentie. Gezien de specifieke kenmerken van de regio kan een geleidelijke integratie met de interne markt zelfs vóór de toetreding een deel van de voordelen eerder ontsluiten. Een dergelijke geleidelijke integratie moet zorgvuldig worden voorbereid en moet worden voorafgegaan door nauwe regionale samenwerking en integratie als voorbereidende maatregel.

Op basis daarvan heeft de Commissie het **groeiplan** voor de Westelijke Balkan opgesteld (gedetailleerd uiteengezet in een parallelle mededeling van de Commissie). Het is gebaseerd op vier pijlers:

- versterking van de economische integratie met de Europese Unie;
- economische integratie binnen de Westelijke Balkan: de gemeenschappelijke regionale markt;
- fundamentele hervormingen;
- meer financiële bijstand.

De onderhavige faciliteit zal de kern vormen van het groeiplan om de financiële bijstand aanzienlijk te verhogen op basis van een ambitieuze hervormingsagenda die gericht is op noodzakelijke sociaal-economische hervormingen in combinatie met fundamentele hervormingen, waaronder de rechtsstaat en gerichte investeringen. De faciliteit voorziet in een robuuste conditionaliteit door een betalingsmechanisme in te stellen dat gebaseerd is op de resultaten van deze hervormingen. Een dergelijke aanpak vereist een volledig nieuwe opzet, die verschilt van de momenteel beschikbare instrumenten voor externe bijstand.

De huidige financiële bijstand aan de Westelijke Balkan en Turkije in het kader van het instrument voor pretoetredingssteun (IPA III) zal in zijn huidige vorm worden voortgezet en gericht zijn op de toenemende afstemming van de nationale wetgeving en het openbaar bestuur op het EU-acquis en de EU-normen met het oog op het toekomstige lidmaatschap van de Unie.

De nieuwe faciliteit zal daarom de IPA III-aanpak aanvullen door zich te richten op de specifieke determinanten voor sociale en economische groei.

Terwijl IPA III gericht is op een prestatiegericht programmeringsproces, zal deze nieuwe faciliteit beschikken over een betalingsmechanisme op basis van ex-antevoorwaarden, waarbij subsidies en leningen op innovatieve wijze worden gecombineerd, hetgeen de begunstigden er nog sterker zal toe aanzetten om essentiële structurele hervormingen uit te voeren.

Om de kansen van het groeiplan ten volle te benutten, zal elke begunstigde een hervormingsagenda opstellen met de belangrijkste maatregelen die elke begunstigde in de periode 2024-2027 wil nemen om de sociaal-economische en convergentie met de EU te versnellen. Over de hervormingsagenda zal overleg worden gepleegd met de Commissie, die hem zal beoordelen en goedkeuren.

De hervormingsagenda zal in overeenstemming zijn met de groeistrategie van de begunstigde die is afgestemd op het uitbreidingstraject. Met de hervormingsagenda wordt werk gemaakt van belangrijke fundamentele hervormingen die in het toetredingsproces zijn vastgesteld, en van een beperkt aantal **essentiële sociaal-economische hervormingen** die in eerdere economische hervormingsprogramma's zijn vastgesteld en die voortaan in de hervormingsagenda's zullen worden geïntegreerd. Dit zal gepaard gaan met een versnelling van relevante en gerichte **investeringen** in het kader van het economisch en investeringsplan voor de Westelijke Balkan, een regionale variant van de Global Gateway.

Deze investeringen zullen worden gerealiseerd via het investeringskader voor de Westelijke Balkan (WBIF) en zijn gericht op sectoren die zullen fungeren als belangrijke multiplicatoren voor sociaal-economische ontwikkeling: connectiviteit, met inbegrip van vervoer, energie, groene en digitale transitie, onderwijs en ontwikkeling van vaardigheden. Gerelateerde projecten of programma's zullen worden uitgevoerd in samenwerking met internationale financiële instellingen en ontwikkelingsbanken van de EU-lidstaten en zullen extra investeringen van deze instellingen en de particuliere sector aantrekken.

De hervormings- en groeifaciliteit voor de Westelijke Balkan voor de periode 2024-2027 vormt dus een aanvulling op IPA III. De faciliteit is opgezet als een flexibel instrument dat is aangepast aan de doelstelling om fundamentele sociaal-economische hervormingen te versnellen en de regio dichterbij de EU te brengen, en tegelijkertijd de voorspelbaarheid, transparantie en verantwoordingsplicht te waarborgen wat betreft de besteding van de middelen.

De partners van Westelijke Balkan beschikken over de mogelijkheid om gerichte hervormingen door te voeren in samenwerking met de EU-lidstaten in het kader van het instrument voor technische ondersteuning (TSI), aangezien samenwerking met de lidstaten bij de uitvoering van hervormingen kan bijdragen tot een versnelde toetreding en integratie. De Commissie zal de resultaten van het huidige TSI-proefproject met kandidaat-lidstaten en potentiële kandidaten beoordelen en verder onderzoeken hoe hun deelname aan meerlandenherformingsprojecten in het kader van het TSI kan worden vergemakkelijkt.

De voorgestelde faciliteit zal de Unie in staat stellen haar politieke ambitie af te stemmen op haar financiële invloed, in overeenstemming met haar langetermijnverbintenis ten aanzien van de begunstigden van de Westelijke Balkan op hun weg naar toetreding tot de EU.

De maximale middelen voor de uitvoering van de faciliteit bedragen 6 miljard EUR (in lopende prijzen) voor de periode 2024-2027 voor alle soorten steun, waarvan maximaal 2 miljard EUR aan niet-terugbetaalbare steun en 4 miljard EUR aan door de Unie verstrekte concessionele leningen. De voorziening voor financiële verplichtingen in het gemeenschappelijk voorzieningsfonds voor de leningen zal afkomstig zijn van de niet-terugbetaalbare steun van 2 miljard EUR.

Wat de component niet-terugbetaalbare steun betreft, zal de faciliteit worden gefinancierd met extra middelen in rubriek 6 van het meerjarig financieel kader (MFK) als onderdeel van de tussentijdse herziening van het MFK. Dienovereenkomstig wordt in het voorstel tot wijziging van de MFK-verordening¹ bepaald dat in rubriek 6 nog eens 2 miljard EUR ter beschikking zal worden gesteld voor de bijstand aan de Westelijke Balkan.

De nieuwe faciliteit zal worden uitgevoerd door middel van uitvoeringsmechanismen die zijn geselecteerd om ervoor te zorgen dat de hervormingen en de daarmee verband houdende investeringen zo snel mogelijk worden verwezenlijkt, terwijl de nodige controles worden gehandhaafd en de administratieve lasten voor de Commissie, de begunstigden en andere uitvoerende partners tot een minimum worden beperkt.

De steun zal worden verleend via twee uitvoeringsmechanismen: 1) rechtstreekse steun aan de nationale begrotingen van de begunstigden en 2) steun voor infrastructuurinvesteringen via het investeringskader voor de Westelijke Balkan (hierna “WBIF” genoemd).

Ten minste de helft van het totale bedrag dat beschikbaar is om de faciliteit te ondersteunen, ongeveer 3 miljard EUR, zal geleidelijk worden toegewezen aan het WBIF met inbegrip van het volledige bedrag van de niet-terugbetaalbare steun minus de bedragen die zijn gereserveerd voor technische en administratieve bijstand voor de uitvoering van de faciliteit en voor voorzieningen, zoals hierna wordt uiteengezet.

Het vrijmaken van middelen voor kapitaalinvesteringen via het WBIF zal extra zekerheid bieden tegen fiduciaire risico's, aangezien het WBIF over beproefde financiële controlesystemen beschikt die ook berusten op de controlenormen van de uitvoerende financiële instellingen voor pijlerbeoordelingen. Het WBIF biedt één kader voor samenwerking tussen de Europese Commissie, bilaterale donoren van de lidstaten en financiële instellingen. Alle investeringen zullen gebaseerd zijn op de beginselen dat geen schade mag worden berokkend en dat niemand aan zijn lot mag worden overgelaten, en zullen bijdragen tot de bredere doelstelling om de regio te helpen bij de transitie naar een groene, klimaatneutrale, klimaatbestendige, digitale en inclusieve economie die afgestemd is op de EU-regels en -normen.

Hoewel de beide bovengenoemde mechanismen het leeuwendeel van de middelen zullen absorberen, zal een gering bedrag van de begroting van het instrument (1,5 %) worden gereserveerd voor technische en administratieve bijstand voor de uitvoering van de faciliteit, zoals voorbereidende acties, monitoring, controle, audit en evaluatie, die nodig zijn voor het beheer van de faciliteit en de verwezenlijking van de doelstellingen ervan, met name studies, vergaderingen van deskundigen, opleidingen, overleg met de begunstigde autoriteiten, conferenties, raadpleging van belanghebbenden, voorlichtings- en communicatieacties, met inbegrip van inclusieve voorlichtingsacties, en institutionele communicatie over de politieke prioriteiten van de Unie. De uitgaven kunnen ook de kosten van andere ondersteunende activiteiten zoals kwaliteitscontrole en monitoring van projecten of programma's ter plaatse, alsmede de kosten van collegiale advisering en van deskundigen voor de evaluatie en de uitvoering van hervormingen en investeringen omvatten.

Rechtstreekse betalingen aan de nationale begrotingen en het beschikbaar stellen van middelen voor de indiening van investeringsvoorstellen voor het advies van de operationele raad van het WBIF zullen afhankelijk zijn van de voortgang en de vervulling van de **betalingsvoorwaarden** die in de hervormingsagenda's van de begunstigden zijn vastgesteld. De betalingsvoorwaarden zullen de vorm aannemen van een reeks kwalitatieve en

¹ COM(2023) 337 final.

kwantitatieve stappen en een bijbehorend tijdschema voor uitbetalingen afgestemd op specifieke sociaal-economische hervormingen om de groei te stimuleren, de partners op een pad van duurzame convergentie te brengen en hen te richten op specifieke hervormingen die verband houden met de fundamentele aspecten van het uitbreidingsproces, waaronder de rechtsstaat, de bestrijding van corruptie en georganiseerde misdaad.

Macrofinanciële stabiliteit, goed beheer van de overheidsfinanciën, transparantie en toezicht op de begroting zijn algemene voorwaarden voor betalingen waaraan moet worden voldaan om middelen vrij te geven. **De betalingen vinden plaats volgens een vast halfjaarlijks schema**, op basis van door de begunstigden ingediende naar behoren gemotiveerde verzoeken voor de vrijgave van middelen en nadat de Commissie heeft geverifieerd of aan de relevante betalingsvoorwaarden is voldaan. Indien aan de betalingsvoorwaarden niet is voldaan, zal de Commissie een overeenkomstig bedrag van de betaling aftrekken.

De uitbetaling van de overeenkomstige opgeschorte middelen zou kunnen plaatsvinden tijdens de twaalf maanden na de oorspronkelijke uiterste termijn die in de hervormingsagenda is vastgelegd, mits aan de voorwaarden is voldaan. Deze termijn moet in het eerste jaar van uitvoering worden verlengd tot 24 maanden. Anders kan het overeenkomstige bedrag in mindering worden gebracht op de toewijzing van de begunstigde en in de daaropvolgende jaren onder de andere begunstigden worden herverdeeld.

Voor de financiering van de nationale begrotingen wordt een meerlagig audit- en controlesysteem voorgesteld: ten eerste zal de hervorming van de audit- en controlesystemen van de begunstigden nodig zijn als onderdeel van de hervormingen in het kader van het hervormingsagenda's van de landen; ten tweede zal de Commissie op elk moment van de projectcyclus gedetailleerde systeemonderzoeken van de nationale systemen kunnen verrichten voor de uitvoering van de middelen; Wanneer de uitvoering plaatsvindt via indirect beheer of door blending (WBIF), zal de Commissie vertrouwen op de controlesystemen van aan een pijlerbeoordeling onderworpen entiteiten, waaronder internationale financiële instellingen of ontwikkelingsbanken van EU-lidstaten naast haar eigen systemen.

- **Verenigbaarheid met bestaande bepalingen op het beleidsterrein**

De steun in het kader van deze faciliteit zal consistent zijn met en een aanvulling vormen op andere vormen van bilaterale steun voor de Westelijke Balkan die via andere EU-instrumenten, met name IPA III, worden verleend. Deze aanpak bouwt voort op en versterkt de huidige steun en zal de regio in staat stellen de uitvoering van het economisch en investeringsplan voor de Westelijke Balkan te versnellen. Om de doelstellingen en oogmerken van de faciliteit te bereiken, moet bijzondere nadruk worden gelegd op sectoren die kunnen fungeren als belangrijke multiplicatoren voor sociale en economische ontwikkeling: connectiviteit, vervoer, energie, digitale transitie, innovatie, onderwijs en ontwikkeling van vaardigheden.

- **Verenigbaarheid met andere beleidsterreinen van de Unie**

De uitvoering van de verordening zal plaatsvinden in overeenstemming met andere gebieden van het externe optreden en het externe beleid (bv. uitbreidingsonderhandelingen, pretoetredingssteun). De faciliteit zal deze inspanningen aanvullen door de sociaal-economische convergentie van de regio met de EU te versnellen ter voorbereiding op het toekomstige lidmaatschap van de Unie.

2. RECHTSGRONDSLAG, SUBSIDIARITEIT EN EVENREDIGHEID

• Rechtsgrondslag

Dit voorstel is gebaseerd op de artikelen 212 en 322 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie. Het voorstel wordt door de Commissie ingediend overeenkomstig de in artikel 294 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie bepaalde procedure.

• Subsidiariteit (bij niet-exclusieve bevoegdheid)

De voorgestelde faciliteit is bedoeld om de begunstigden van de Westelijke Balkan te ondersteunen bij het bereiken van convergentie met de Europese Unie in het kader van het uitbreidingsbeleid, en daarom is de Unie het best geplaatst om dergelijke bijstand te verlenen. De voorbereiding van kandidaat-lidstaten en potentiële kandidaten op het lidmaatschap van de Unie kan het best op het niveau van de Unie worden gerealiseerd.

Gezien de omvang van de bijstand die nodig is, verkeert de EU in een unieke positie om de Westelijke Balkan op een tijdige, gecoördineerde en voorspelbare manier externe hulp op de lange termijn te verlenen. De EU kan haar leencapaciteit benutten om tegen voordelige voorwaarden leningen aan de Westelijke Balkan te verstrekken en om niet-terugbetaalbare steun en garanties te verstrekken in een meerjarig perspectief.

De EU is via haar delegaties in de Westelijke Balkan aanwezig en kan daarom zorgen voor uitgebreide toegang tot informatie over de ontwikkelingen in elke begunstigde partner. Hierdoor is de EU voortdurend op de hoogte van nieuwe behoeften en omstandigheden en daarom kan zij de steun in nauwe samenwerking met andere bilaterale of multilaterale donoren aan de veranderende behoeften aanpassen.

• Evenredigheid

Het voorstel is in overeenstemming met het evenredigheidsbeginsel: het is immers beperkt tot het minimum dat vereist is om de genoemde doelstellingen op Europees niveau te verwezenlijken en gaat niet verder dan wat daarvoor nodig is.

De faciliteit wordt voorgesteld als een gerichte actie ter ondersteuning van versnelde hervormingen in een regio die de achterstand bij de EU moet inlopen, om te zorgen voor een soepele en wederzijds voordelige uitbreiding van de EU. De structuur ervan is zoveel mogelijk gebaseerd op de bestaande steunstructuur (IPA III), of op dezelfde financieringsmodellen (bv. WBIF), of op bestaande, maar vereenvoudigde instrumenten (prestatiegerelateerde instrumenten).

• Keuze van het instrument

Overeenkomstig artikel 212 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, waarin de gewone wetgevingsprocedure wordt beschreven die moet worden gevolgd om maatregelen vast te stellen voor de uitvoering van de samenwerking met derde landen, heeft het voorstel de vorm van een verordening. Hierdoor worden de uniforme toepassing, het bindende karakter in al zijn onderdelen en de rechtstreekse toepasselijkheid ervan gewaarborgd.

3. EVALUATIE, RAADPLEGING VAN BELANGHEBBENDEN EN EFFECTBEOORDELING

- **Raadpleging van belanghebbenden**

Een formele raadpleging van belanghebbenden kon niet worden uitgevoerd vanwege de urgentie van de voorbereiding van het voorstel, zodat het tijdig door de medewetgevers kan worden goedgekeurd en in 2024 operationeel kan worden.

De EU zal zorgen voor passende communicatie en zichtbaarheid rond de doelstellingen en acties die in het kader van deze faciliteit worden uitgevoerd, in de Westelijke Balkan, binnen de Unie en daarbuiten.

- **Effectbeoordeling**

Vanwege de politieke urgentie van het voorstel kon geen effectbeoordeling worden uitgevoerd. Binnen drie maanden na de goedkeuring van het initiatief zal een analytisch document worden opgesteld in de vorm van een werkdocument van de diensten van de Commissie met het bewijsmateriaal voor het voorstel.

- **Grondrechten**

Een noodzakelijke basisvoorwaarde voor toekenning van steun in het kader van het instrument is dat begunstigde partners van de Westelijke Balkan doeltreffende democratische mechanismen en bijbehorende instellingen – waaronder een parlementair meerpartijenstelsel – en de rechtsstaat eerbiedigt, en dat het de eerbiediging van de mensenrechten garandeert, met inbegrip van de rechten van personen die tot minderheden behoren. De inzet voor hervormingen en de sterke politieke wil van de autoriteiten zijn positieve signalen, zoals bevestigd in de beoordeling door de Commissie van de stand van de voorbereidingen van de partners op de toetreding tot de EU, die is opgenomen in de mededeling van de Commissie over het uitbreidingspakket 2023.

4. GEVOLGEN VOOR DE BEGROTING

De maximale middelen die via de faciliteit worden verstrekt, bedragen 6 miljard EUR voor de periode 2024-2027 voor alle soorten steun, waarvan 2 miljard EUR aan niet-terugbetaalbare steun en 4 miljard EUR aan door de Unie verstrekte concessionele leningen.

Wat de component subsidies betreft, zou de faciliteit worden gefinancierd met extra middelen in rubriek 6 van het meerjarig financieel kader (MFK) als onderdeel van de tussentijdse herziening van het MFK. De wijziging van de MFK-verordening voorziet in een extra bedrag van 2 miljard EUR dat onder rubriek 6 beschikbaar is voor bijstand aan de Westelijke Balkan.

Voor de leningen worden in het gemeenschappelijk voorzieningsfonds voorzieningen aangelegd tegen een voorzieningspercentage van 9 % en de voorziening wordt gefinancierd uit het bedrag van 2 miljard EUR dat wordt voorgesteld in het kader van de tussentijdse herziening van het MFK, die het budget van deze faciliteit zal vormen.

1,5 % van de niet-terugbetaalbare steun (30 miljoen EUR) zal worden toegewezen aan uitgaven voor technische en administratieve bijstand in verband met het beheer van de faciliteit, met inbegrip van monitoring, communicatie, audit en evaluatie.

Het resterende deel van de niet-terugbetaalbare steun en de leningcomponent zullen worden toegewezen op basis van de formule in bijlage I, waarbij het bevolkingsaandeel van een begunstigde partner in de totale bevolking van de Westelijke Balkan wordt gecombineerd met het gemiddelde bbp per hoofd van de bevolking van de Westelijke Balkan in vergelijking met het bbp per hoofd van de bevolking van de respectieve begunstigde partner, met een weging van de twee factoren van respectievelijk 60 % en 40 %.

5. OVERIGE ELEMENTEN

• Uitvoering, monitoring, evaluatie en verslaglegging

De verordening bevat gedetailleerde bepalingen met betrekking tot uitvoering, monitoring, evaluatie en verslaglegging.

De uitvoering in het kader van het instrument vindt plaats volgens de in het Financieel Reglement vastgestelde vormen en uitvoeringsmethoden.

De Commissie zal de uitvoering van de faciliteit voortdurend controleren. Met volledige inachtneming van de Verdragen zullen de diensten van de Commissie in het kader van de uitvoering van de faciliteit samenwerken met de Europese Dienst voor extern optreden (EDED) om de samenhang van het externe optreden van de Unie te waarborgen. Met betrekking tot Servië en Kosovo zal de hoge vertegenwoordiger van de Europese Unie voor buitenlandse zaken en veiligheid/vicevoorzitter van de Commissie, als facilitator van de dialoog over de normalisering van de betrekkingen tussen Servië en Kosovo, zijn beoordeling verstrekken.

De begunstigden moeten een monitoringsysteem opzetten op basis van door de Commissie vastgestelde criteria en van hen wordt verwacht dat zij jaarlijks verslag uitbrengen aan de Commissie over de uitvoering van hun hervormingsagenda's. Dit houdt onder meer in dat verslag wordt uitgebracht over de verwezenlijking van de in de hervormingsagenda's vastgestelde doelstellingen en de gemaakte vorderingen bij de verwezenlijking ervan, over de verbeteringen van hun internecontrolesystemen, over de uitvoering van hun begrotingen, en over onterecht betaalde of onjuist gebruikte bedragen die uiteindelijk door de EU zijn teruggevorderd.

De Commissie legt het Europees Parlement, de Raad en het in artikel 27 van de verordening bedoelde comité jaarlijks een evaluatie voor van de uitvoering van de in het kader van de faciliteit verstrekte middelen.

De Commissie zal ook een ex-postevaluatie van de verordening uitvoeren.

• Artikelsgewijze toelichting

Bij deze verordening wordt de hervormings- en groeifaciliteit voor de Westelijke Balkan opgericht.

In hoofdstuk I (Algemene bepalingen) worden het onderwerp van de faciliteit (artikel 1), de definities (artikel 2), de algemene en specifieke doelstellingen van de faciliteit (artikel 3), de algemene beginselen (artikel 4) en de basisvoorwaarden voor steun (artikel 5) behandeld.

Hoofdstuk II bevat de financierings- en uitvoeringsmodaliteiten van de faciliteit. Artikel 6 bepaalt i) de financiële middelen van de faciliteit in de vorm van niet-terugbetaalbare financiële steun en in de vorm van technische en administratieve bijstand; en ii) de steun in de

vorm van leningen. In artikel 7 worden de uitvoeringsvormen van de faciliteit, namelijk direct en indirect beheer overeenkomstig het Financieel Reglement, nader omschreven. Artikel 8 stelt de subsidiabiliteits- en oorsprongsregels vast die van toepassing zijn op de faciliteit, en bepaalt dat de regels in gunningsprocedures kunnen worden beperkt wegens de aard van een activiteit of wanneer een activiteit gevolgen heeft voor de veiligheid en de openbare orde. Artikel 9 heeft betrekking op de tussen de Commissie en de begunstigden te sluiten faciliteitsovereenkomst waarin met name de audit- en controlebepalingen worden vastgelegd, alsook de verplichtingen en voorwaarden voor de uitbetaling van betalingen. De voorzieningen voor overdrachten, jaarlijkse tranches en vastleggingskredieten worden behandeld in artikel 10.

Hoofdstuk III (Hervormingsagenda's) beschrijft de vereisten en grondslagen voor de opstelling van de hervormingsagenda's (artikel 11) en de algemene beginselen voor financiering, met inbegrip van de voorwaarden voor uitbetalingen (artikel 12). Artikel 13 omschrijft de door de begunstigden in te dienen hervormingsagenda's, de procedure daarvoor en de onderdelen die de hervormingsagenda's moeten bevatten, met inbegrip van hervormingen en investeringen die door de faciliteit moeten worden gefinancierd, en de systemen om onregelmatigheden, fraude, corruptie en belangenconflicten te voorkomen en te corrigeren bij het gebruik van de in het kader van de faciliteit verstrekte middelen.

De Commissie zal de hervormingsagenda's verder beoordelen tegen de in artikel 14 vastgestelde criteria en een voorstel doen voor een uitvoeringsbesluit, zoals beschreven in artikel 15. Daarin wordt onder meer het indicatieve bedrag van de uit te betalen steun in de vorm van leningen bepaald indien op bevredigende wijze aan de betalingsvoorwaarden is voldaan, alsook de termijn voor die uitvoering en de voorfinanciering waarvoor de begunstigden in aanmerking komen. Artikel 16 voorziet in de mogelijkheid voor de Commissie of de begunstigde om een voorstel tot wijziging van de hervormingsagenda in te dienen.

Artikel 17 heeft betrekking op de leningsovereenkomsten die tussen de Commissie en elke begunstigde moeten worden gesloten, en op de regels voor de door de Commissie op de markten opgenomen leningen, terwijl artikel 18 het voorzieningspercentage en de procedure voor de herziening ervan vaststelt. Artikel 19 voorziet in het mechanisme voor de financiering van investeringen in het kader van de faciliteit via het investeringskader voor de Westelijke Balkan.

De regels voor de betaling van voorfinanciering aan de begunstigden, die aan de in artikel 5 beschreven basisvoorwaarden is gebonden, zijn uiteengezet in artikel 20. In artikel 21 wordt de procedure voor de uitbetalingen omschreven wanneer is voldaan aan beide algemene voorwaarden met betrekking tot macrofinanciële stabiliteit, goed beheer van de overheidsfinanciën, transparantie van en toezicht op de begroting en betalingsvoorwaarden die in de hervormingsagenda's zijn vastgesteld.

De betalingen vinden halfjaarlijks plaats nadat de begunstigde een verzoek om vrijgave van middelen heeft ingediend waaruit blijkt dat in voldoende mate aan de desbetreffende betalingsvoorwaarden is voldaan, in de vorm van te nemen kwalitatieve en kwantitatieve stappen. Bij een negatieve beoordeling door de Commissie wordt het deel van het bedrag dat overeenkomt met de niet vervulde betalingsvoorwaarden ingehouden. De ingehouden middelen zullen pas worden vrijgegeven nadat de begunstigde, als onderdeel van een volgend verzoek voor vrijgave van middelen, naar behoren heeft gemotiveerd dat de nodige maatregelen zijn genomen om op bevredigende wijze aan de relevante betalingsvoorwaarden

te voldoen. Indien dit niet het geval is, kan de Commissie de bedragen onder andere begunstigden herverdelen. In dit artikel wordt ook bepaald dat er geen bedrag zal worden betaald voor kwalitatieve of kwantitatieve stappen waaraan op 31 december 2028 niet is voldaan, terwijl het de Commissie machtigt om bedragen te verlagen indien de financiële belangen van de Unie worden geschaad of indien de begunstigden ernstig tekortschieten in de verplichtingen die voortvloeien uit de in het kader van de faciliteit gesloten overeenkomsten.

Hoofdstuk IV (Bescherming van de financiële belangen van de Unie) bevat de bepalingen die door de Commissie en de begunstigden moeten worden nageleefd om doeltreffende controles op de uitvoering van de faciliteit te waarborgen. In artikel 22 worden de verplichtingen uiteengezet die in de faciliteit en leningovereenkomsten moeten worden opgenomen, waaronder passende maatregelen ter voorkoming, opsporing en correctie van fraude, corruptie, belangenconflicten en onregelmatigheden die de financiële belangen van de Unie schaden, om dubbele financiering te voorkomen en juridische stappen te nemen om middelen waaraan geen wettige bestemming is gegeven, terug te vorderen, de verzameling van voldoende gegevens over de ontvangers van middelen in het kader van de faciliteit en de rechten die, in voorkomend geval, aan de Commissie, het Europees Bureau voor fraudebestrijding (OLAF) en het Europees Openbaar Ministerie (EOM) moeten worden toegekend. Dit artikel geeft de Commissie ook het recht om bedragen te verlagen of terug te vorderen indien de financiële belangen van de Unie worden geschaad of indien de begunstigden ernstig tekortschieten in de naleving van een verplichting die voortvloeit uit de in het kader van de faciliteit gesloten overeenkomsten. Artikel 23 bevat de bepalingen betreffende de internecontrolesystemen van de begunstigden.

Hoofdstuk V (Monitoring, verslaglegging en evaluatie) heeft betrekking op de bepalingen voor het vaststellen van de indicatoren en resultatenkaders die bij monitoring en evaluatie worden gebruikt (artikel 24), en de ex-postevaluatie van de faciliteit (artikel 25).

In hoofdstuk VI (Slotbepalingen) wordt de uitoefening van de bevoegdheidsdelegatie met betrekking tot het voorzieningspercentage geregeld (artikel 26), de comitéprocedure (artikel 27), de bepalingen inzake voorlichting, communicatie en publiciteit (artikel 28) en de inwerkingtreding (artikel 29).

Voorstel voor een

VERORDENING VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

tot oprichting van de hervormings- en groeifaciliteit voor de Westelijke Balkan

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 212 en artikel 322, lid 1,

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Gezien het advies van de Rekenkamer,

Handelend volgens de gewone wetgevingsprocedure,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Het is in het gemeenschappelijk belang van de Unie en haar partners van de Westelijke Balkan² om de politieke, juridische en economische systemen van deze laatsten te hervormen met het oog op hun toekomstig lidmaatschap van de Unie. Het vooruitzicht van het lidmaatschap van de Unie is een krachtige motor voor veranderingsprocessen en leidt tot positieve democratische, politieke, economische en maatschappelijke veranderingen.
- (2) Sommige voordelen van het lidmaatschap van de Unie moeten voorafgaand aan de toetreding tot stand komen. Economische convergentie staat centraal in deze voordelen. Momenteel ligt het niveau van convergentie van de Westelijke Balkan in termen van bbp per hoofd van de bevolking in koopkrachtstandaard laag met 30 % en 50 % van het EU-gemiddelde en vordert de convergentie niet snel genoeg.
- (3) Om deze ongelijkheid te verkleinen, heeft de Europese Commissie een mededeling aangenomen over een groeiplan voor de Westelijke Balkan op basis van vier pijlers: a) meer integratie met de eengemaakte markt van de EU; b) bevordering van regionale economische integratie, op basis van EU-regels en -normen, door het bestaande actieplan voor de gemeenschappelijke regionale markt volledig uit te voeren; c) verdieping van hervormingen die gericht zijn op het versnellen van de groei in de regio, bevordering van economische convergentie en versterking de regionale stabiliteit; en d) vaststelling van een nieuw financieringsinstrument: de hervormings- en groeifaciliteit voor de Westelijke Balkan.
- (4) De uitvoering van dat groeiplan vereist meer financiering in het kader van een specifiek nieuw financieringsinstrument, de hervormings- en groeifaciliteit, om de regio te helpen bij de uitvoering van groeibevorderende hervormingen, regionale integratie en een gemeenschappelijke regionale markt.

² Albanië, Bosnië en Herzegovina, Kosovo*, Montenegro, Noord-Macedonië en Servië.

* Deze benaming laat de standpunten over de status van Kosovo onverlet en is in overeenstemming met Resolutie 1244 (1999) van de VN-Veiligheidsraad en het advies van het Internationaal Gerechtshof over de onafhankelijkheidsverklaring van Kosovo.

- (5) Om deze doelstellingen te bereiken, moet bijzondere nadruk worden gelegd op sectoren die kunnen fungeren als belangrijke multiplicatoren voor sociale en economische ontwikkeling: connectiviteit, met inbegrip van vervoer, energie, groene en digitale transitie, onderwijs en ontwikkeling van vaardigheden.
- (6) Vervoersinfrastructuur is essentieel om de connectiviteit tussen de partners van de Westelijke Balkan en met de EU te verbeteren. Vervoersinfrastructuur moet bijdragen tot de integratie van de regio in de Unie. In haar voorstel tot herziening van het trans-Europees vervoersnetwerk (TEN-T) heeft de Commissie een nieuwe corridor opgenomen die de Westelijke Balkan doorkruist (corridor Westelijke Balkan - oostelijk Middellandse Zeegebied). Het TEN-T-netwerk moet de referentie zijn voor de financiering van vervoersinfrastructuur in de regio.
- (7) De faciliteit moet investeringen en hervormingen ondersteunen die het pad van de begunstigden naar de digitale transformatie van de economie en de samenleving bevorderen, in overeenstemming met de EU-visie voor 2030 die is gepresenteerd in de mededeling van de Commissie “Digitaal kompas 2030: de Europese aanpak voor het digitale decennium”³. De faciliteit moet ernaar streven de verwezenlijking door de begunstigden van de algemene doelstellingen en digitale streefcijfers met betrekking tot de Unie te vergemakkelijken. Zoals de Commissie in haar mededeling van 15 juni 2023⁴ heeft uiteengezet, moet de toolbox voor 5G-cyberbeveiliging de referentie zijn voor EU-financiering om de beveiliging, veerkracht en bescherming van de integriteit van digitale infrastructuur in de regio te waarborgen.
- (8) De steun van de Unie in het kader van de faciliteit mag niet in de plaats komen van de bilaterale en regionale steun uit hoofde van Verordening (EU) 2021/1529 van het Europees Parlement en de Raad⁵, die gericht is op de voorbereiding van de begunstigden op het lidmaatschap van de Unie, maar moet deze steun vervolledigen en aanvullen, waarbij waar mogelijk gebruik wordt gemaakt van reeds bestaande mechanismen en structuren. De aanpak moet voortbouwen op de bestaande uitbreidingsmethode, met name de herziene methode van 2020⁶, en het economisch en investeringsplan⁷ van datzelfde jaar.
- (9) De steun in het kader van de faciliteit moet worden verleend om algemene en specifieke doelstellingen te bereiken, op basis van vastgestelde criteria en met duidelijke betalingsvoorwaarden. De algemene doelstellingen van de faciliteit moeten zijn de regionale economische integratie, de geleidelijke integratie met de eengemaakte markt van de Unie, de sociaal-economische convergentie van de economieën van de Westelijke Balkan en de afstemming op de wetten, regels, normen, beleidsmaatregelen en praktijken van de Unie met het oog op het lidmaatschap van de Unie te versnellen. De faciliteit moet ook bijdragen tot het versnellen van hervormingen die verband houden met de fundamentele aspecten van het uitbreidingsproces, waaronder de rechtsstaat, overheidsopdrachten en toezicht op staatssteun, het beheer van de overheidsfinanciën en de bestrijding van corruptie. Deze

³ COM(2021) 118 final.

⁴ “Uitvoering van de toolbox voor 5G-cyberbeveiliging”, C(2023) 4049 final.

⁵ Verordening (EU) 2021/1529 van het Europees Parlement en de Raad van 15 september 2021 tot vaststelling van het instrument voor pretoetredingssteun (IPA III) (PB L 330 van 20.9.2021, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj>).

⁶ COM(2020) 57 final.

⁷ COM(2020) 641 final.

doelstellingen moeten worden nagestreefd op een manier dat ze elkaar wederzijds versterken.

- (10) De faciliteit moet de beginselen inzake doeltreffende ontwikkelingshulp bevorderen, met inachtneming van de additionaliteit bij de steun die in het kader van andere programma's en instrumenten van de Unie wordt verleend, en ter voorkoming van overlapping tussen bijstand uit hoofde van deze verordening en andere bijstand van de Unie, de lidstaten, derde landen, multilaterale en regionale organisaties en entiteiten.
- (11) De faciliteit moet zorgen voor samenhang met en ondersteuning van de algemene doelstellingen van het externe optreden van de Unie zoals vastgelegd in artikel 21 van het Verdrag betreffende de Europese Unie, met inbegrip van de eerbiediging van de grondrechten die zijn verankerd in het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie. De faciliteit zal met name zorgen voor de bescherming en bevordering van de mensenrechten en de rechtsstaat.
- (12) Activiteiten in het kader van de faciliteit moeten bijdragen tot de duurzameontwikkelingsdoelstellingen, de Overeenkomst van Parijs en het VN-Raamverdrag inzake klimaatverandering, het VN-Verdrag inzake biologische diversiteit en het VN-Verdrag ter bestrijding van woestijnvorming, en mogen niet bijdragen tot aantasting van het milieu of schade toebrengen aan het milieu of het klimaat. De in het kader van de faciliteit gefinancierde maatregelen moeten in overeenstemming zijn met de nationale energie- en klimaatplannen van de begunstigten, hun nationaal bepaalde bijdrage en hun ambitie om tegen 2050 klimaatneutraliteit te bereiken. De faciliteit moet bijdragen tot de mitigatiemaatregelen en tot het vermogen om zich aan te passen aan de negatieve gevolgen van de klimaatverandering, en klimaatbestendigheid bevorderen.
- (13) Bij de uitvoering van deze verordening moeten de beginselen van gelijkheid en non-discriminatie, zoals uiteengezet in de strategieën voor een Unie van gelijkheid, richtinggevend zijn. Daarbij moeten gendergelijkheid en de versterking van de positie van vrouwen en meisjes worden bevorderd, en moet worden gestreefd naar de bescherming en bevordering van vrouwen- en meisjesrechten overeenkomstig de genderactieplannen van de EU en de desbetreffende conclusies van de Raad en internationale verdragen. De uitvoering van de faciliteit moet in overeenstemming zijn met het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap en moet zorgen voor toegankelijkheid van haar investeringen en technische bijstand.
- (14) Deze verordening moet de groene agenda voor de Westelijke Balkan⁸ promoten door milieubescherming te versterken, bij te dragen tot de mitigatie van klimaatverandering en meer klimaatbestendigheid, en vaart te zetten achter de overgang naar een koolstofarme economie.
- (15) Gezien de Europese Green Deal als de Europese strategie voor duurzame groei en gezien het belang om de klimaat- en biodiversiteitsdoelstellingen aan te pakken in overeenstemming met de toezeggingen in het Interinstitutioneel Akkoord, moet de faciliteit bijdragen tot de verwezenlijking van het algemene streefcijfer van 30 % van de begrotingsuitgaven van de Unie voor de ondersteuning van de klimaatdoelstellingen en 7,5 % in 2024 en 10 % in 2026 en 2027 voor de biodiversiteitsdoelstellingen. Ten minste 37 % van de niet-terugbetaalbare financiële steun die via het WBIF wordt verstrekt, moet in overeenstemming zijn met de

⁸ SWD(2020) 223 final van 6.10.2020.

klimaatdoelstellingen. De faciliteit moet activiteiten ondersteunen die de klimaat- en milieunormen en -prioriteiten van de Unie en het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” in de zin van artikel 17 van Verordening (EU) 2020/852 volledig eerbiedigen⁹.

- (16) De Commissie moet, in samenwerking met de lidstaten en de begunstigden, bijdragen tot meer transparantie en verantwoordingsplicht bij het verlenen van bijstand, onder meer door passende internecontrolesystemen en fraudebestrijdingsbeleid in te voeren. De beschikbaarstelling van de steun uit hoofde van de faciliteit moet afhankelijk worden gesteld van de noodzakelijke basisvoorwaarden dat elk van de begunstigden doeltreffende democratische mechanismen en instellingen – waaronder een parlementair meerpartijenstelsel – en de rechtsstaat blijft eerbiedigen, en de eerbiediging van de mensenrechten blijft garanderen, met inbegrip van de rechten van personen die tot minderheden behoren. Een andere basisvoorwaarde moet zijn dat Servië en Kosovo zich constructief inzetten voor de normalisering van hun betrekkingen met het oog op de volledige uitvoering van al hun respectieve verplichtingen die voortvloeien uit de overeenkomst over het pad naar normalisering en de uitvoeringsbijlage daarbij, alsook uit alle eerdere dialoogovereenkomsten, en onderhandelingen aangaan over de brede overeenkomst inzake normalisering van de betrekkingen.
- (17) Het totale maximumbedrag voor de steun van de Unie via de faciliteit moet 6 miljard EUR in lopende prijzen bedragen voor de periode 2024-2027, waarvan maximaal 2 miljard EUR aan niet-terugbetaalbare steun en 4 miljard EUR aan concessionele leningen voor financiële bijstand die door de Unie zijn verstrekt en gedekt worden uit de 2 miljard EUR. Ten minste de helft van het totale bedrag moet worden toegewezen via het investeringskader voor de Westelijke Balkan (WBIF), met inbegrip van het volledige bedrag van de niet-terugbetaalbare steun, verminderd met 1,5 % van de technische bijstand en de bedragen die nodig zijn voor de voorzieningen voor de leningen.
- (18) In deze verordening worden de financiële middelen voor de gehele looptijd van het instrument vastgesteld die in het kader van de jaarlijkse begrotingsprocedure voor het Europees Parlement en de Raad het voornaamste referentiebedrag moeten vormen in de zin van punt 18 van het Interinstitutioneel Akkoord van 16 december 2020 tussen het Europees Parlement, de Raad van de Europese Unie en de Europese Commissie betreffende de begrotingsdiscipline, de samenwerking in begrotingszaken en een goed financieel beheer, alsmede de nieuwe eigen middelen, met inbegrip van een routekaart voor de invoering van nieuwe eigen middelen.
- (19) De financiële verplichtingen die voortvloeien uit de uit hoofde van deze faciliteit verstrekte leningen mogen niet worden ondersteund door de garantie voor extern optreden, in afwijking van artikel 31, lid 3, tweede zin, van Verordening (EU) 2021/947. Steun van het type lening in het kader van deze faciliteit moet financiële bijstand vormen in de zin van artikel 220, lid 1, van Verordening (EU, Euratom) 2018/1046. Een indicatief bedrag van de financiering voor elke begunstigde moet worden berekend op basis van de formule in bijlage I, waarbij het bevolkingsaandeel van een begunstigde partner in de totale bevolking van de Westelijke Balkan wordt gecombineerd met het gemiddelde bbp per hoofd van de

⁹ Verordening (EU) 2020/852 van het Europees Parlement en de Raad van 18 juni 2020 betreffende de totstandbrenging van een kader ter bevordering van duurzame beleggingen en tot wijziging van Verordening (EU) 2019/2088 (PB L 198 van 22.6.2020, blz. 13).

bevolking van de Westelijke Balkan in vergelijking met het bbp per hoofd van de bevolking van de respectieve begunstigde partner, met een weging van de twee factoren van respectievelijk 60 % en 40 %. Indien niet aan de betalingsvoorwaarden voor de vrijgave van middelen is voldaan, kan de Commissie een deel van of het volledige bedrag aan andere begunstigten herverdelen.

- (20) Op deze verordening zijn de horizontale financiële regels die het Europees Parlement en de Raad op basis van artikel 322 VWEU hebben vastgesteld, van toepassing. Die regels zijn neergelegd in Verordening (EU, Euratom) 2018/1046 van het Europees Parlement en de Raad¹⁰ en bepalen met name de procedure voor het opstellen en uitvoeren van de begroting van de Unie door middel van subsidies, aanbestedingen, indirect beheer, financiële bijstand, blindingverrichtingen, en de vergoeding van externe deskundigen, en voorzien in controles op de verantwoordelijkheid van financiële actoren.
- (21) Beperkingen met betrekking tot de subsidiabiliteit in gunningsprocedures in het kader van de faciliteit moeten worden toegestaan vanwege de specifieke aard van de activiteit of wanneer de activiteit de veiligheid of de openbare orde schaadt.
- (22) Om een efficiënte uitvoering van de faciliteit te waarborgen, waaronder de vergemakkelijking van de integratie van de begunstigten van de Westelijke Balkan in de Europese waardeketens, moeten alle in het kader van deze faciliteit gefinancierde en aangekochte leveringen en materialen afkomstig zijn uit de lidstaten, de begunstigten, partijen bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte, landen die vallen onder bijlage I bij Verordening (EU) 2021/947 van het Europees Parlement en de Raad¹¹ en bijlage I bij Verordening (EU) 2021/1529 van het Europees Parlement en de Raad, en landen waarvoor wederzijdse toegang tot externe hulp in de begunstigten is vastgesteld door de Commissie, tenzij de leveringen en materialen in geen van die landen tegen redelijke voorwaarden kunnen worden ingekocht.
- (23) Met inachtneming van het beginsel dat de begroting van de Unie jaarlijks wordt vastgesteld, moet de mogelijkheid worden gewaarborgd om de flexibiliteit overeenkomstig Verordening (EU, Euratom) 2018/1046 toe te passen op ander beleid, ook voor overdrachten en nieuwe vastleggingen van middelen, om de middelen van de Unie efficiënt te gebruiken en aldus optimaal gebruik te maken van de uit hoofde van de faciliteit beschikbare middelen van de Unie.
- (24) De uitvoering van de faciliteit voor de Westelijke Balkan moet worden geschraagd door een samenhangende en geprioriteerde reeks gerichte hervormingen en investeringsprioriteiten in elke begunstigde van de Westelijke Balkan (een

¹⁰ Verordening (EU, Euratom) 2018/1046 van het Europees Parlement en de Raad van 18 juli 2018 tot vaststelling van de financiële regels van toepassing op de algemene begroting van de Unie, tot wijziging van de Verordeningen (EU) nr. 1296/2013, (EU) nr. 1301/2013, (EU) nr. 1303/2013, (EU) nr. 1304/2013, (EU) nr. 1309/2013, (EU) nr. 1316/2013, (EU) nr. 223/2014, (EU) nr. 283/2014 en Besluit nr. 541/2014/EU en tot intrekking van Verordening (EU, Euratom) nr. 966/20 (PB L 193 van 30.7.2018, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1046/oj>).

¹¹ Verordening (EU) 2021/947 van het Europees Parlement en de Raad van 9 juni 2021 tot vaststelling van het instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking — Europa in de wereld, tot wijziging en intrekking van Besluit nr. 466/2014/EU van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Verordening (EU) 2017/1601 van het Europees Parlement en de Raad en Verordening (EG, Euratom) nr. 480/2009 van de Raad (PB L 209 van 14.6.2021, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/947/oj>).

hervormingsagenda), die een kader biedt voor het stimuleren van sociaal-economische groei, duidelijk geformuleerd en afgestemd op de toetredingsvereisten van de Unie. De hervormingsagenda zal dienen als een overkoepelend kader om de doelstellingen van deze faciliteit te bereiken.

- (25) De uitbetaling van de steun van de Unie moet afhankelijk worden gesteld van de naleving van de betalingsvoorwaarden en van meetbare vooruitgang bij de uitvoering van hervormingen die zijn vastgesteld in de hervormingsagenda's die door de Commissie zijn beoordeeld en formeel zijn goedgekeurd. De vrijmaking van middelen moet dienovereenkomstig worden gestructureerd en de doelstellingen van de faciliteit weerspiegelen.
- (26) De hervormingsagenda's moeten gerichte hervormingsmaatregelen en prioritaire investeringsgebieden bevatten, samen met betalingsvoorwaarden in de vorm van kwalitatieve en kwantitatieve stappen die een bevredigende vooruitgang bij de uitvoering van of voltooiing van die maatregelen garanderen, en een indicatief tijdschema voor de uitvoering van die maatregelen. Deze stappen moeten uiterlijk op 31 augustus 2027 worden gepland, hoewel de algehele voltooiing van de maatregelen waarop dergelijke stappen betrekking hebben, zich tot na 2027 kan uitstrekken, maar niet later dan 31 december 2028.
- (27) De hervormingsagenda's moeten tevens een toelichting bevatten op het systeem van de begunstigde om onregelmatigheden, corruptie, fraude en belangenconflicten bij het gebruik van de in het kader van de faciliteit verstrekte middelen doeltreffend te voorkomen, op te sporen en te corrigeren, en over de regelingen om dubbele financiering van dezelfde uitgaven uit de faciliteit en uit andere Unieprogramma's en donoren te voorkomen.
- (28) De maatregelen in het kader van de hervormingsagenda's moeten, waar passend, bijdragen tot de verbetering van een efficiënt systeem voor het beheer en de controle van de overheidsfinanciën, de bestrijding van corruptie, fraude en georganiseerde misdaad, en tot een doeltreffend systeem voor toezicht op staatssteun, gericht op het waarborgen van eerlijke voorwaarden voor alle ondernemingen. Dergelijke maatregelen moeten door de begunstigde worden uitgevoerd vóór een indicatieve datum die, naargelang van de maatregel, in het begin van de uitvoeringsfase van de faciliteit kan worden vastgesteld.
- (29) De Commissie moet elke hervormingsagenda beoordelen op basis van de in deze verordening uiteengezette lijst van criteria. Teneinde eenvormige voorwaarden voor de uitvoering van deze verordening te waarborgen, moeten aan de Commissie uitvoeringsbevoegdheden worden toegekend om die hervormingsagenda's goed te keuren. Die bevoegdheden moeten worden uitgeoefend in overeenstemming met Verordening (EU) nr. 182/2011 van het Europees Parlement en de Raad¹². De Commissie zal naar behoren rekening houden met Besluit 2010/427/EU van de Raad en de rol van de EDEO waar passend, en met name bij het toezicht op de vervulling van de basisvoorwaarden voor steun van de Unie.
- (30) Het in deze verordening bedoelde uitvoeringsbesluit van de Commissie moet tegelijkertijd een werkprogramma vormen in de zin van artikel 110, lid 2, van het

¹² Verordening (EU) nr. 182/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 2011 tot vaststelling van de algemene voorschriften en beginselen die van toepassing zijn op de wijze waarop de lidstaten de uitoefening van uitvoeringsbevoegdheden door de Commissie controleren (PB L 55 van 28.2.2011, blz. 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj>).

Financieel Reglement met betrekking tot het bedrag van de niet-terugbetaalbare financiële steun uit hoofde van deze verordening.

- (31) Gezien de behoefte aan flexibiliteit bij de uitvoering van de faciliteit moet een begunstigde bij de Commissie een met redenen omkleed verzoek kunnen indienen voor een wijziging van het uitvoeringsbesluit, wanneer de hervormingsagenda, met inbegrip van de desbetreffende betalingsvoorwaarden, vanwege objectieve omstandigheden, geheel of gedeeltelijk niet meer haalbaar is. Een begunstigde moet een met redenen omkleed verzoek tot wijziging van de hervormingsagenda kunnen indienen, onder meer door in voorkomend geval addenda voor te stellen.
- (32) De Commissie moet het uitvoeringsbesluit kunnen wijzigen, met name om rekening te houden met een wijziging van de beschikbare bedragen.
- (33) In geval van herverdeling van steun in het kader van deze faciliteit die zou leiden tot aanvullende steun aan een begunstigde, moet deze begunstigde een herziene hervormingsagenda met extra maatregelen indienen.
- (34) Met elke begunstigde moet een faciliteitsovereenkomst worden gesloten om de beginselen van de financiële samenwerking tussen de Unie en de begunstigde vast te leggen en de nodige mechanismen te specificeren met betrekking tot controle, toezicht, monitoring, evaluatie, verslaglegging en audit van de financiering van de Unie in het kader van de faciliteit, regels inzake belastingen, rechten en heffingen en maatregelen om onregelmatigheden, fraude, corruptie en belangenconflicten te voorkomen, op te sporen, te onderzoeken en te corrigeren. Bijgevolg moet met elke begunstigde ook een leningsovereenkomst worden gesloten met specifieke bepalingen voor het beheer en de uitvoering van financiering in de vorm van leningen.
- (35) Financiële steun voor de hervormingsagenda's moet mogelijk zijn in de vorm van een lening. In het kader van de financieringsbehoeften van de Westelijke Balkan is het passend de financiële bijstand te organiseren uit hoofde van de gediversifieerde financieringsstrategie van artikel 220 bis van Verordening (EU, Euratom) 2018/1046, die daarin als één enkele financieringsmethode is vastgelegd en waarvan verwacht wordt dat zij zal zorgen voor een grotere liquiditeit van obligaties van de Unie en de uitgaven van de Unie aantrekkelijker en kostenefficiënter zal maken.
- (36) Het is passend de begunstigden leningen te verstrekken tegen zeer gunstige voorwaarden met een looptijd van ten hoogste 40 jaar en niet vóór 2034 met de aflossing van de hoofdsom te beginnen. Het is ook passend af te wijken van artikel 220, lid 4, van Verordening (EU, Euratom) 2018/1046.
- (37) Aangezien de financiële risico's die verbonden zijn aan de steun aan de begunstigden in de vorm van leningen uit hoofde van dit instrument vergelijkbaar zijn met de financiële risico's die verbonden zijn aan leningsverrichtingen in het kader van Verordening (EU) 2021/947, moet de voorziening voor de financiële verplichting uit hoofde van leningen in het kader van deze verordening worden gevormd tegen een percentage van 9 %, in overeenstemming met artikel 211 van Verordening (EU, Euratom) 2018/1046, en moet de financiering van de voorziening worden gefinancierd uit het te besteden bedrag van 2 miljard EUR in het kader van deze faciliteit.
- (38) Om ervoor te zorgen dat het voorzieningspercentage toereikend blijft voor de financiële risico's, moet aan de Commissie de bevoegdheid worden overgedragen om overeenkomstig artikel 290 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie handelingen vast te stellen teneinde het voorzieningspercentage, naargelang het geval, te wijzigen. Het is van bijzonder belang dat de Commissie bij haar

voorbereidende werkzaamheden zorgt voor passende raadpleging, onder meer op deskundigenniveau, in overeenstemming met de beginselen die in het Interinstitutioneel Akkoord over beter wetgeven van 13 april 2016 zijn vastgelegd¹³. Met name om te zorgen voor gelijke deelname aan de voorbereiding van gedelegeerde handelingen ontvangen het Europees Parlement en de Raad alle documenten op hetzelfde tijdstip als de deskundigen van de lidstaten, en hebben hun deskundigen systematisch toegang tot de vergaderingen van de deskundigengroepen van de Commissie die zich bezighouden met de voorbereiding van de gedelegeerde handelingen.

- (39) Om het hefboomeffect van de financiële steun van de Unie voor het aantrekken van aanvullende investeringen te maximaliseren en ervoor te zorgen dat de EU zeggenschap behoudt over de uitgaven, moeten de infrastructuurinvesteringen ter ondersteuning van de hervormingsagenda's via het WBIF worden uitgevoerd. Individuele projecten of programma's mogen pas voor advies aan de operationele raad van het WBIF worden voorgelegd nadat de in de hervormingsagenda's vastgestelde relevante betalingsvoorwaarden zijn vervuld. Indien niet binnen een jaar aan de relevante betalingsvoorwaarden voor investeringen wordt voldaan, kan de Commissie de investeringsfinanciering in het kader van het WBIF onder de resterende begunstigden herverdelen.
- (40) Om ervoor te zorgen dat de begunstigden beschikken over startfinanciering voor de uitvoering van de eerste hervormingen, moet elke begunstigde toegang hebben tot 7 % van het totale bedrag dat in het kader van de financiële bijstand van deze faciliteit is voorzien in de vorm van voorfinanciering, mits er middelen beschikbaar zijn en de basisvoorwaarden voor de steun in het kader van de faciliteit in acht worden genomen.
- (41) Het is belangrijk om zowel flexibiliteit als programmeerbaarheid te waarborgen bij het verlenen van steun van de Unie aan de begunstigden van de Westelijke Balkan. Daartoe moeten middelen in het kader van de faciliteit worden vrijgegeven volgens een vast halfjaarlijks tijdschema, afhankelijk van de beschikbaarheid van financiering, op basis van een door de begunstigden ingediend verzoek om vrijgave van middelen en nadat de Commissie heeft geverifieerd dat op bevredigende wijze is voldaan aan zowel de algemene voorwaarden inzake macrofinanciële stabiliteit, goed beheer van de overheidsfinanciën, transparantie van en toezicht op de begroting als de desbetreffende betalingsvoorwaarden. Indien aan een betalingsvoorwaarde niet is voldaan overeenkomstig het indicatieve tijdschema dat is vastgesteld in het besluit tot goedkeuring van de hervormingsagenda, kan de Commissie de middelen die verband houden met die voorwaarde, geheel of gedeeltelijk inhouden. De uitbetaling van de overeenkomstige ingehouden middelen zou kunnen plaatsvinden tijdens de volgende termijn voor de vrijgave van middelen en tot twaalf maanden na de oorspronkelijke uiterste termijn die in het indicatieve tijdschema is vastgelegd, mits aan de voorwaarden is voldaan. In het eerste jaar van uitvoering moet deze termijn worden verlengd tot 24 maanden na de eerste negatieve beoordeling.
- (42) In afwijking van artikel 116, leden 2 en 5, van Verordening (EU, Euratom) 2018/1046 is het passend om de betalingstermijn voor bijdragen aan staatsbegrotingen vast te stellen vanaf de datum van de mededeling van het besluit waarmee de uitbetaling aan de begunstigde partner wordt goedgekeurd en om de betaling van vertragingsrente door de Commissie aan de begunstigde partner uit te sluiten.

¹³

PB L123 van 12.5.2016, blz.1.

- (43) In het kader van de beperkende maatregelen van de Unie die op grond van artikel 29 van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU) en artikel 215, lid 2, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) zijn vastgesteld, mogen direct noch indirect fondsen of economische middelen beschikbaar worden gesteld aan of ten behoeve van aangewezen rechtspersonen, entiteiten of organen. Dergelijke aangewezen entiteiten, en entiteiten die daarvan eigendom zijn of onder hun zeggenschap staan, kunnen bijgevolg geen steun uit de faciliteit ontvangen.
- (44) Overeenkomstig Verordening (EU, Euratom) 2018/1046, Verordening (EU, Euratom) nr. 883/2013 van het Europees Parlement en de Raad¹⁴ en de Verordeningen (EG, Euratom) nr. 2988/95¹⁵, (Euratom, EG) nr. 2185/96¹⁶ en (EU) 2017/1939¹⁷ van de Raad moeten de financiële belangen van de Unie worden beschermd door middel van evenredige maatregelen, waaronder maatregelen die verband houden met preventie, opsporing, correctie en onderzoek van onregelmatigheden, fraude, corruptie, belangenconflict, dubbele financiering en met de terugvordering van verloren gegane, ten onrechte betaalde of onjuist bestede financiële middelen.
- (45) Met name moet het Europees Bureau voor fraudebestrijding (OLAF) overeenkomstig de Verordeningen (Euratom, EG) nr. 2185/96 en (EU, Euratom) nr. 883/2013 de bevoegdheid hebben om administratieve onderzoeken uit te voeren, met inbegrip van controles en verificaties ter plaatse, om vast te stellen of er sprake is van fraude, corruptie of andere onwettige activiteiten waardoor de financiële belangen van de Unie worden geschaad.
- (46) Overeenkomstig artikel 129 van Verordening (EU, Euratom) 2018/1046 moeten de nodige rechten en toegang worden verleend aan de Commissie, OLAF, de Europese Rekenkamer en, indien van toepassing, het Europees Openbaar Ministerie (EOM), ook van derden die betrokken zijn bij de uitvoering van middelen van de Unie.
- (47) De Commissie moet ervoor zorgen dat de financiële belangen van de Unie in het kader van de faciliteit doeltreffend worden beschermd. Tegelijkertijd kan de Commissie, gezien de jarenlange ervaring op het gebied van financiële bijstand die ook onder indirect beheer aan de begunstigten van de Westelijke Balkan is verleend, en rekening houdend met hun geleidelijke afstemming op de internecontrolenormen en -praktijken van de Unie, grotendeels vertrouwen op de werking van de nationale systemen voor interne controle en fraudepreventie. Met name moeten de Commissie en OLAF onverwijld in kennis worden gesteld van alle vermoedelijke gevallen van

¹⁴ Verordening (EU, Euratom) nr. 883/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 11 september 2013 betreffende onderzoeken door het Europees Bureau voor fraudebestrijding (OLAF) en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1073/1999 van het Europees Parlement en de Raad en Verordening (Euratom) nr. 1074/1999 van de Raad (PB L 248 van 18.9.2013, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/883/oj>).

¹⁵ Verordening (EG, Euratom) nr. 2988/95 van de Raad van 18 december 1995 betreffende de bescherming van de financiële belangen van de Europese Gemeenschappen (PB L 312 van 23.12.1995, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1995/2988/oj>).

¹⁶ Verordening (Euratom, EG) nr. 2185/96 van de Raad van 11 november 1996 betreffende de controles en verificaties ter plaatse die door de Commissie worden uitgevoerd ter bescherming van de financiële belangen van de Europese Gemeenschappen tegen fraudes en andere onregelmatigheden (PB L 292 van 15.11.1996, blz. 2, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1996/2185/oj>).

¹⁷ Verordening (EU) 2017/1939 van de Raad van 12 oktober 2017 betreffende nauwere samenwerking bij de instelling van het Europees Openbaar Ministerie ("EOM") (PB L 283 van 31.10.2017, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1939/oj>).

onregelmatigheden, fraude, corruptie en belangenconflicten die van invloed zijn op de uitvoering van middelen in het kader van de faciliteit.

- (48) Voorts dienen begunstigden onregelmatigheden, met inbegrip van fraude, waarover een eerste administratief of gerechtelijk proces-verbaal is opgesteld, onverwijld aan de Commissie te melden en haar op de hoogte te houden van het verloop van de administratieve en gerechtelijke procedures. Teneinde de werkwijze aan te passen aan de goede praktijken in de lidstaten dienen dergelijke meldingen te worden verricht met door de Commissie ingestelde elektronische middelen die gebruikmaken van het beheerssysteem voor onregelmatigheden (Irregularity Management System, “IMS”).
- (49) Elke begunstigde moet een monitoringsysteem opzetten dat als input dient voor een halfjaarlijks verslag over de naleving van de betalingsvoorwaarden van zijn hervormingsagenda dat bij het halfjaarlijkse verzoek om vrijgave van middelen wordt gevoegd. Begunstigden moeten gegevens en informatie verzamelen en verstrekken om onregelmatigheden, fraude, corruptie en belangenconflicten te voorkomen, op te sporen en te corrigeren, in verband met de door de faciliteit ondersteunde maatregelen.
- (50) De Commissie moet voorzien in duidelijke toezichts- en evaluatiemechanismen om voor een effectieve verantwoordingsplicht en transparantie te zorgen bij de uitvoering van de begroting van de Unie, en om te zorgen voor een doeltreffende beoordeling van de vooruitgang inzake de doelstellingen van deze verordening.
- (51) De Commissie moet bij het Europees Parlement en het in deze verordening bedoelde comité jaarlijks verslag uitbrengen over de voortgang bij de uitvoering van de verordening en de faciliteit.
- (52) De Commissie moet na voltooiing een evaluatie van de faciliteit uitvoeren.
- (53) De communicatiecapaciteiten van de begunstigden moeten worden versterkt om te zorgen voor sterke en vrije pluralistische media en publieke steun voor en begrip van de waarden van de Unie en de voordelen en verplichtingen van een mogelijk lidmaatschap van de Unie, en tegelijkertijd desinformatie en informatiemanipulatie aan te pakken. Er moet ook worden gezorgd voor zichtbaarheid van de financiering van de Unie.
- (54) Aangezien de doelstellingen van deze verordening niet voldoende door de lidstaten kunnen worden verwezenlijkt, maar beter op EU-niveau kunnen worden verwezenlijkt, kan de EU, overeenkomstig het in artikel 5, VEU, neergelegde subsidiariteitsbeginsel, maatregelen nemen. Overeenkomstig het in hetzelfde artikel neergelegde evenredigheidsbeginsel gaat deze verordening niet verder dan nodig is om die doelstellingen te verwezenlijken.
- (55) Aangezien de ambitieuze algemene doelstellingen van deze faciliteit binnen een korte uitvoeringstermijn moeten worden verwezenlijkt, moet deze verordening in werking treden op de dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*,

HEBBEN DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

HOOFDSTUK I

Algemene bepalingen

Artikel 1

Voorwerp

1. Bij deze verordening wordt de hervormings- en groeifaciliteit voor de Westelijke Balkan (hierna “de faciliteit” genoemd) opgericht.
Zij stelt de doelstellingen van de faciliteit vast, de financiering ervan, de begroting voor de periode 2024-2027, de vormen van Uniefinanciering uit hoofde ervan en de regels voor het verlenen van die financiering.
2. De faciliteit verleent bijstand aan de partners van de Westelijke Balkan voor de uitvoering van sociaal-economische hervormingen en investeringen ter uitvoering van hun respectieve hervormingsagenda's, zoals uiteengezet in hoofdstuk III.

Artikel 2

Definities

Voor de toepassing van deze verordening wordt verstaan onder:

1. “Begunstigde”: een van de volgende entiteiten: Albanië, Bosnië en Herzegovina, Kosovo*, Montenegro, Noord-Macedonië en Servië.
2. “Uitbreidingspakket”: de jaarlijkse mededeling over het uitbreidingsbeleid van de EU en de bijbehorende werkdocumenten van de diensten van de Commissie.
3. “Faciliteitsovereenkomst”: overeenkomst tussen de Commissie en de begunstigde waarin de beginselen voor de financiële samenwerking tussen de begunstigde en de Commissie uit hoofde van deze verordening worden vastgelegd. Deze regeling vormt een financieringsovereenkomst in de zin van artikel 114, lid 2, van Verordening (EU, Euratom) 2018/1046 met betrekking tot fondsen uit hoofde van artikel 6, lid 2, punt a).
4. “Leningsovereenkomst”: een tussen de Commissie en de begunstigde gesloten regeling waarin de voorwaarden zijn vastgelegd die van toepassing zijn op de steun van de faciliteit.
5. “Hervormingsagenda's”: een uitgebreid pakket van een samenhangende en geprioriteerde reeks gerichte hervormingen en prioritaire investeringsgebieden in elke begunstigde, met inbegrip van betalingsvoorwaarden die wijzen op bevredigende vooruitgang bij de uitvoering van of voltooiing van die maatregelen, en een indicatief tijdschema voor de uitvoering van die maatregelen.
6. “Maatregelen”: hervormingen en investeringen in het kader van de hervormingsagenda's overeenkomstig hoofdstuk III.
7. “Betalingsvoorwaarden”: voorwaarden voor de vrijgave van middelen in de vorm van waarneembare en meetbare kwalitatieve of kwantitatieve stappen die door de begunstigten moeten worden uitgevoerd, zoals uiteengezet in de

* Deze benaming laat de standpunten over de status van Kosovo onverlet, en is in overeenstemming met Resolutie 1244 (1999) van de VN-Veiligheidsraad en het advies van het Internationaal Gerechtshof over de onafhankelijkheidsverklaring van Kosovo.

hervormingsagenda's overeenkomstig hoofdstuk III als voorwaarden voor de vrijgave van middelen.

8. "Blendingverrichting": een door de begroting van de Unie ondersteunde verrichting, waarbij niet-terugbetaalbare vormen van steun uit de begroting van de Unie worden gecombineerd met terugbetaalbare vormen van steun van instellingen voor ontwikkelingsfinanciering of andere openbare financiële instellingen, of van commerciële financiële instellingen en investeerders.

Artikel 3

Doelstellingen van de faciliteit

1. De algemene doelstellingen van de faciliteit bestaan erin:
 - a) de regionale economische integratie en de geleidelijke integratie met de eengemaakte markt van de Unie te versnellen;
 - b) de sociaal-economische convergentie van de economieën van de begunstigden met de Unie te versnellen;
 - c) vaart te zetten achter de afstemming op de waarden, wetten, regels, normen, beleidsmaatregelen en praktijken van de Unie met het oog op het lidmaatschap van de Unie.
2. De specifieke doelstellingen van de faciliteit zijn onder meer:
 - a) de overgang van de begunstigden te versnellen naar duurzame en inclusieve economieën die in staat zijn de concurrentiedruk van de eengemaakte markt van de Unie het hoofd te bieden, en naar een stabiel investeringsklimaat;
 - b) de regionale economische integratie te stimuleren, met name door vooruitgang te boeken bij de totstandbrenging van de gemeenschappelijke regionale markt;
 - c) de economische integratie van de begunstigden in de interne markt van de Unie te stimuleren;
 - d) regionale economische integratie en betere integratie met de interne markt van de EU te ondersteunen door middel van betere connectiviteit in de regio in overeenstemming met de trans-Europese netwerken;
 - e) de groene transitie te versnellen in overeenstemming met de groene agenda 2020 voor de Westelijke Balkan waarbij alle economische sectoren worden betrokken, en in het bijzonder de energiesector, met inbegrip van de transitie naar een koolstofvrije, klimaatneutrale, klimaatbestendige en circulaire economie;
 - f) de digitale transformatie te bevorderen als een stimulans voor duurzame ontwikkeling en inclusieve groei;
 - g) innovatie te stimuleren, met name voor kmo's, en ter ondersteuning van de groene en de digitale transitie;
 - h) een kwaliteitsvol beleid op het gebied van onderwijs, opleiding, omscholing en bijscholing en werkgelegenheid te stimuleren;
 - i) de fundamentele aspecten van het uitbreidingsproces verder te versterken, met inbegrip van de rechtsstaat, de democratie, de eerbiediging van de mensenrechten en fundamentele vrijheden, door het bevorderen van een onafhankelijke rechterlijke macht, een versterkte veiligheid, de bestrijding van

fraude, corruptie, georganiseerde criminaliteit en het witwassen van geld en terrorismefinanciering, belastingontduiking en belastingfraude; het internationaal recht na te leven; mediavrijheid en academische vrijheid en een gunstig klimaat voor het maatschappelijk middenveld te bevorderen; sociale dialoog te bevorderen; gendergelijkheid, non-discriminatie en verdraagzaamheid te bevorderen om de eerbiediging van de rechten van personen die tot minderheden behoren, te garanderen en te versterken;

- j) het openbaar bestuur doeltreffender te maken en transparantie, structurele hervormingen en goed bestuur op alle niveaus te ondersteunen, ook wat betreft het beheer van overheidsmiddelen, overheidsopdrachten en staatssteun; initiatieven en instanties te ondersteunen die betrokken zijn bij de ondersteuning en handhaving van internationale gerechtigheid in de Westelijke Balkan.

Artikel 4 *Algemene beginselen*

1. De samenwerking in het kader van de faciliteit wordt gebaseerd op, en bevordert de beginselen inzake doeltreffende ontwikkeling, in alle samenwerkingsvormen, te weten eigen verantwoordelijkheid van de begunstigden voor de ontwikkelingsprioriteiten, resultaatgerichtheid, inclusieve ontwikkelingspartnerschappen, transparantie en wederzijdse verantwoordingsplicht. De samenwerking is gebaseerd op doeltreffende en efficiënte toewijzing en toepassing van middelen.
2. De steun in het kader van de faciliteit vormt een aanvulling op de in het kader van andere programma's en instrumenten van de Unie verstrekte steun. Activiteiten die in aanmerking komen voor financiering uit hoofde van deze verordening, kunnen steun ontvangen uit andere programma's en instrumenten van de Unie, mits die steun niet dezelfde kosten dekt.
3. Om de complementariteit en de doeltreffendheid van hun optreden te bevorderen, werken de Commissie en de lidstaten samen en streven zij ernaar overlapping te vermijden tussen de steun uit hoofde van deze verordening en andere steun van de Unie, de lidstaten, derde landen, multilaterale en regionale organisaties en entiteiten, zoals internationale organisaties en betrokken internationale financiële instellingen, agentschappen en donoren buiten de Unie, overeenkomstig de beginselen voor de versterking van de operationele coördinatie op het gebied van externe steun, onder meer via verbeterde coördinatie met de lidstaten op lokaal niveau.
4. In het kader van de faciliteit worden klimaatmitigatie en klimaatadaptatie, biodiversiteit en de bescherming van het milieu, de mensenrechten, democratie, gendergelijkheid en, waar nodig, de beperking van het risico op rampen geïntegreerd, en vooruitgang bij het bereiken van de doelstellingen voor duurzame ontwikkeling ondersteund, waarbij geïntegreerde maatregelen worden bevorderd die nevenvoordelen kunnen opleveren en waarmee meerdere doelstellingen op coherente wijze kunnen worden bereikt. Gestrande activa moeten worden vermeden en de activiteiten moeten zijn gebaseerd op het beginsel dat geen schade mag worden berokkend en dat niemand aan zijn lot mag worden overgelaten, evenals op de mainstreaming van duurzaamheid die ten grondslag ligt aan de Europese Green Deal.
5. De begunstigden en de Commissie zien erop toe dat de gelijkheid van vrouwen en mannen, gendermainstreaming en de integratie van een genderperspectief worden

meegewogen en bevorderd tijdens de hele duur van de voorbereiding van de hervormingsagenda's en de uitvoering van de faciliteit. Begunstigden en de Commissie nemen passende maatregelen om discriminatie op grond van geslacht, ras of etnische afstamming, godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid te bestrijden. De Commissie zal verslag uitbrengen over deze maatregelen in het kader van haar periodieke verslagen over genderactieplannen.

6. De faciliteit ondersteunt geen activiteiten of maatregelen die onverenigbaar zijn met de nationale energie- en klimaatplannen van de begunstigden, hun nationaal bepaalde bijdrage in het kader van de Overeenkomst van Parijs, en de ambitie om tegen 2050 klimaatneutraliteit te bereiken of die investeringen in fossiele brandstoffen bevorderen, of die aanzienlijke negatieve gevolgen hebben voor het milieu of het klimaat.
7. De Commissie draagt in overleg met de lidstaten en de begunstigden bij tot het verwezenlijken van de inspanningen van de Unie voor grotere transparantie en verantwoording bij de verstrekking van steun, mede door de uitvoering en versterking van internecontrolesystemen en fraudebestrijdingsbeleid te bevorderen, en het beschikbaar maken, via internetdatabanken, van informatie over het volume en de toewijzing van de steun, waarbij zij ervoor zorgt dat gegevens vergelijkbaar zijn en gemakkelijk kunnen worden ingezien, gedeeld en gepubliceerd.

Artikel 5

Basisvoorwaarden voor steun van de Unie

1. Een basisvoorwaarde voor de steun uit hoofde van de faciliteit is dat de begunstigden de instandhouding en eerbiediging van doeltreffende democratische mechanismen – waaronder een parlementair meerpartijenstelsel – en de rechtsstaat voortzetten, en de inachtneming van alle mensenrechtenverplichtingen garanderen, met inbegrip van de rechten van personen die tot minderheden behoren. Een andere basisvoorwaarde moet zijn dat Servië en Kosovo zich constructief inzetten voor de normalisering van hun betrekkingen met het oog op de volledige uitvoering van al hun respectieve verplichtingen die voortvloeien uit de overeenkomst over het pad naar normalisering en de uitvoeringsbijlage daarbij, alsook uit alle eerdere dialoogovereenkomsten, en onderhandelingen aangaan over de brede overeenkomst inzake normalisering van de betrekkingen.
2. De Commissie monitort de vervulling van de in lid 1 vermelde basisvoorwaarde voordat in het kader van de faciliteit betalingen aan de begunstigden worden verricht en gedurende de gehele duur van de steun die in het kader van de faciliteit wordt verleend, waarbij naar behoren rekening wordt gehouden met het laatste uitbreidingspakket. De Commissie kan een besluit vaststellen waarin wordt geconcludeerd dat aan sommige van deze basisvoorwaarden niet is voldaan, en in het bijzonder de in artikel 21 bedoelde vrijgave van middelen opschorten, ongeacht of aan de in artikel 16, lid 3, bedoelde betalingsvoorwaarden is voldaan.

HOOFDSTUK II

Financiering en uitvoering

Artikel 6 *Begroting*

1. De middelen die op grond van de leden 2 en 3 via de faciliteit ter beschikking moeten worden gesteld, bedragen voor de periode 2024-2027 niet meer dan 6 000 000 000 EUR.
2. De financiële middelen voor de uitvoering van de faciliteit bedragen 2 000 000 000 EUR voor de periode van 1 januari 2024 tot en met 31 december 2027, waarvan:
 - (a) 98,5 % in de vorm van niet-terugbetaalbare financiële steun aan de begunstigden voor de uitvoering van de hervormingsagenda's;
 - (b) 1,5 % voor uitgaven overeenkomstig lid 6.
3. De financiële steun in de vorm van een lening is beschikbaar voor een bedrag van maximaal 4 000 000 000 EUR voor de periode van 1 januari 2024 tot en met 31 december 2027. Dat bedrag maakt geen deel uit van het bedrag van de garantie voor extern optreden in de zin van artikel 31, lid 4, van Verordening (EU) 2021/947.
4. De Commissie stelt het initiële indicatieve bedrag van de voor elke begunstigde beschikbare financiering vast, overeenkomstig de in bijlage I beschreven methode, in het overeenkomstige uitvoeringsbesluit als bedoeld in artikel 15, berekend op basis van de meest recente beschikbare gegevens op de dag van inwerkingtreding van deze verordening overeenkomstig artikel 29. De indicatieve bedragen kunnen tijdens de uitvoering veranderen overeenkomstig de beginselen van artikel 21.
5. Overeenkomstig artikel 19 bedraagt het bedrag van de middelen die beschikbaar worden gesteld in het kader van het investeringskader voor de Westelijke Balkan (WBIF) als bedoeld in artikel 12 van Verordening (EU) 2021/1529¹⁸, ten minste 50 % van het totale bedrag als bedoeld in lid 1. Die bijdrage omvat het volledige bedrag van de niet-terugbetaalbare financiële steun als bedoeld in lid 2, punt a), van dit artikel, na aftrek van het bedrag van de voorziening.
6. De in lid 2, punt b), bedoelde middelen kunnen worden gebruikt voor technische en administratieve bijstand bij de uitvoering van de faciliteit, zoals voorbereidende activiteiten en activiteiten op het gebied van monitoring, controle, audit en evaluatie, die nodig zijn voor het beheer van de faciliteit en de verwezenlijking van de doelstellingen ervan, met name voor studies, vergaderingen van deskundigen, opleidingen, overleg met de autoriteiten van de begunstigden, conferenties, raadpleging van belanghebbenden, informatie- en communicatiemaatregelen, waaronder inclusieve bewustmakingsacties, en institutionele communicatie over de politieke prioriteiten van de Unie, voor zover zij verband houden met de doelstellingen van deze verordening, uitgaven in verband met IT-netwerken voor informatieverwerking en -uitwisseling, institutionele informatietechnologie-

¹⁸ Verordening (EU) 2021/1529 van het Europees Parlement en de Raad van 15 september 2021 tot vaststelling van het instrument voor pretoetredingssteun (IPA III) (PB L 330 van 20.9.2021).

instrumenten alsmede alle overige uitgaven bij de centrale diensten en in de delegaties van de Unie voor de administratieve en coördinerende ondersteuning van de faciliteit. Tot slot kunnen uitgaven ook de kosten van andere ondersteunende activiteiten zoals kwaliteitscontrole en monitoring van projecten of programma's ter plaatse alsmede de kosten van collegiale advisering en van deskundigen voor de evaluatie en de uitvoering van hervormingen en investeringen omvatten.

Artikel 7

Uitvoering en vormen van Uniefinanciering

1. De faciliteit wordt uitgevoerd in overeenstemming met Verordening (EU, Euratom) 2018/1046, hetzij in direct beheer, hetzij in indirect beheer met een van de entiteiten als bedoeld in artikel 62, lid 1, eerste alinea, punt c), van Verordening (EU, Euratom) 2018/1046.
2. Financiering door de Unie kan worden verstrekt in een van de vormen die zijn vastgelegd in Verordening (EU, Euratom) 2018/1046, met name financiële bijstand, subsidies, aanbestedingen en blendingverrichtingen.
3. Afhankelijk van de vereiste operationele en financiële capaciteit kan de entiteit waaraan de uitvoering van blendingverrichtingen is toevertrouwd, de Europese Investeringsbank of het Europees Investeringsfonds zijn, een multilaterale internationale financiële instelling, zoals de Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling, of een bilaterale Europese financiële instelling, zoals een ontwikkelingsbank. Waar mogelijk wordt de uitvoering van blendingverrichtingen in het kader van de faciliteit aangevuld met aanvullende vormen van financiële steun, hetzij van de lidstaten, hetzij van derden.

Artikel 8

Subsidiabiliteitsregels inzake personen en entiteiten, de oorsprong van leveringen en materialen en beperking in het kader van de faciliteit

1. Deelname aan procedures voor de gunning van aanbestedingen of de toekenning van subsidies voor krachtens de faciliteit gefinancierde acties staat open voor internationale en regionale organisaties en voor alle natuurlijke personen die onderdaan zijn van, en voor rechtspersonen die daadwerkelijk gevestigd zijn in:
 - (a) de lidstaten, de begunstigden, partijen bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte en landen die vallen onder bijlage I bij Verordening (EU) 2021/947 en bijlage I bij Verordening (EU) 2021/1529;
 - (b) landen ten aanzien waarvan de Commissie wederzijdse toegang tot externe steun in de begunstigden heeft vastgesteld.
2. De in lid 1, punt b), bedoelde wederzijdse toegang kan voor een beperkte periode van ten minste één jaar worden toegekend telkens wanneer een land bevestigt dat entiteiten van de Unie en entiteiten uit landen die in het kader van de faciliteit in aanmerking komen, op gelijke voorwaarden in aanmerking komen.

De Commissie beslist over de wederzijdse toegang na raadpleging van de desbetreffende begunstigde.
3. Alle in het kader van deze faciliteit gefinancierde en aangekochte leveringen en materialen zijn afkomstig uit de in lid 1, punten a) en b), bedoelde landen, tenzij de leveringen en materialen niet onder redelijke voorwaarden in een van die landen

kunnen worden verkregen. Daarnaast zijn de regels inzake beperkingen in lid 6 van toepassing.

4. De subsidiabiliteitsregels van dit artikel zijn niet van toepassing op en leiden niet tot nationaliteitsbeperkingen voor natuurlijke personen die bij een in aanmerking komende contractant of, in voorkomend geval, subcontractant in dienst zijn of anderszins door deze wettig zijn aangeworven, behalve wanneer de nationaliteitsbeperkingen gebaseerd zijn op de in lid 6 bedoelde regels.
5. Op acties die gezamenlijk worden medegefinancierd door een entiteit, of uitgevoerd in direct of indirect beheer met entiteiten als bedoeld in artikel 62, lid 1, punt c), van Verordening (EU, Euratom) 2018/1046, zijn tevens de regels voor die entiteiten van toepassing. Dit doet geen afbreuk aan de krachtens lid 6 vastgestelde beperkingen, die naar behoren tot uiting moeten komen in de met die entiteiten gesloten overeenkomsten.
6. De in de leden 1 en 3 beschreven regels inzake subsidiabiliteit en de oorsprong van leveringen en materialen, en de lid 4 beschreven nationaliteitsregels kunnen in de volgende gevallen worden beperkt wat betreft de nationaliteit, geografische ligging of aard van de aan de gunningsprocedures deelnemende rechtspersonen, en tevens wat betreft de geografische oorsprong van leveringen en materialen:
 - (a) wanneer dergelijke beperkingen vereist zijn vanwege de specifieke aard en/of doelstellingen van de activiteit of specifieke gunningsprocedure en/of wanneer deze beperkingen noodzakelijk zijn voor de doeltreffende uitvoering van de actie;
 - (b) wanneer de actie of specifieke gunningsprocedure gevolgen heeft voor de veiligheid of de openbare orde, met name wat betreft strategische activa en belangen van de Unie, haar lidstaten, of een van de begunstigden, met inbegrip van de veiligheid, veerkracht en bescherming van de integriteit van digitale infrastructuur (inclusief 5G-netwerkinfrastructuur), communicatie- en informatiesystemen en gerelateerde toeleveringsketens.
7. Inschrijvers, aanvragers en gegadigden uit niet in aanmerking komende landen kunnen worden aanvaard in geval van urgentie of niet-beschikbaarheid van diensten op de markt van de betrokken landen of gebieden, of in andere naar behoren gemotiveerde gevallen waarin de toepassing van de subsidiabiliteitsregels de uitvoering van een actie onmogelijk of uiterst moeilijk zou maken.

Artikel 9

Faciliteitsovereenkomst

1. De Commissie sluit met elke begunstigde een faciliteitsovereenkomst voor de uitvoering van de faciliteit waarin de verplichtingen en betalingsvoorwaarden van de begunstigden voor de uitbetaling van financiering uit de faciliteit zijn vastgelegd.
2. De faciliteitsovereenkomst wordt aangevuld met leningovereenkomsten overeenkomstig artikel 17, met specifieke bepalingen voor het beheer en de uitvoering van financiering die in de vorm van leningen is verstrekt.
3. Financiering wordt pas aan de begunstigden toegekend nadat de respectieve faciliteitsovereenkomsten en de toepasselijke leningsovereenkomsten in werking zijn getreden.

4. De faciliteitsovereenkomst en de leningsovereenkomsten die met elk van de begunstigden zijn gesloten, en de overeenkomsten die zijn ondertekend met personen of entiteiten die middelen van de Unie ontvangen, waarborgen dat de verplichtingen van artikel 129 van Verordening (EU, Euratom) 2018/1046 zijn vervuld.
5. In de faciliteitsovereenkomst worden de noodzakelijke gedetailleerde bepalingen vastgesteld betreffende:
 - (a) de toezegging van de begunstigde om vooruitgang te boeken in de richting van efficiëntere en doeltreffendere controlesystemen en om de strijd tegen het witwassen van geld, de financiering van terrorisme, belastingontwijking, belastingfraude of belastingontduiking op te voeren;
 - (b) de regels voor de vrijgave, inhouding, vermindering en herverdeling van middelen overeenkomstig artikel 21;
 - (c) de activiteiten in verband met beheer, controle, supervisie en toezicht op en evaluatie, verslaglegging en audit uit hoofde van de faciliteit, alsmede met systeemonderzoeken, fraudebestrijdingsmaatregelen en samenwerking;
 - (d) de regels inzake verslaglegging aan de Commissie over de vraag of en hoe aan de in artikel 12 bedoelde betalingsvoorwaarden is voldaan;
 - (e) de regels inzake belastingen, rechten en heffingen overeenkomstig artikel 27, leden 9 en 10, van Verordening (EU) 2021/947;
 - (f) de maatregelen om onregelmatigheden, fraude, corruptie en belangenconflicten te voorkomen, op te sporen, te onderzoeken en te corrigeren en de verplichting om de Commissie en OLAF onverwijld in kennis te stellen van vermoedelijke of feitelijke gevallen van onregelmatigheden, fraude, corruptie en belangenconflicten en de follow-up ervan;
 - (g) de in de artikelen 22 en 23 bedoelde verplichtingen, met inbegrip van nauwkeurige regels en een tijdschema voor het verzamelen van gegevens door de begunstigde en toegang voor de Commissie en OLAF;
 - (h) een procedure om ervoor te zorgen dat de uitbetalingsverzoeken voor de leningsteun binnen het beschikbare leningbedrag vallen, rekening houdend met artikel 6, lid 3;
 - (i) het recht van de Commissie om de steun uit hoofde van de faciliteit evenredig te verminderen en elk bedrag dat is besteed aan de verwezenlijking van de doelstellingen van de faciliteit, terug te vorderen of om een vervroegde terugbetaling van de lening te vragen in geval van onregelmatigheden, fraude, corruptie en belangenconflicten die de financiële belangen van de Unie schaden en die niet door de begunstigde zijn gecorrigeerd, of in geval van een ernstige schending van een verplichting die voortvloeit uit de faciliteitsovereenkomst;
 - (j) de regels en modaliteiten voor de begunstigden om verslag uit te brengen met het oog op de monitoring van de uitvoering van de faciliteit en de verwezenlijking van de in artikel 3 opgenomen doelstellingen te beoordelen.

Artikel 10
Overdrachten, jaarlijkse tranches, vastleggingskredieten

1. In afwijking van artikel 12, lid 4, van Verordening (EU, Euratom) 2018/1046 worden ongebruikte vastleggings- en betalingskredieten in het kader van de faciliteit automatisch overgedragen en kunnen zij worden vastgelegd respectievelijk gebruikt tot en met 31 december van het volgende begrotingsjaar. Het overgedragen bedrag wordt in het volgende begrotingsjaar als eerste gebruikt.
2. De Commissie stelt het Europees Parlement en de Raad in kennis van overgedragen vastleggingskredieten overeenkomstig artikel 12, lid 6, van Verordening (EU, Euratom) 2018/1046.
3. In afwijking van artikel 15 van Verordening (EU, Euratom) 2018/1046 over de wederopvoering van kredieten worden vastleggingskredieten die overeenkomen met het bedrag van vrijmakingen die zijn verricht wegens gehele of gedeeltelijke niet-uitvoering van een actie in het kader van de faciliteit, wederopgevoerd ten gunste van het oorspronkelijke begrotingsonderdeel.
4. Vastleggingen in de begroting voor acties waarvan de uitvoering zich over meer dan één begrotingsjaar uitstrekt, kunnen over verschillende jaren in jaarlijkse tranches worden opgedeeld, in overeenstemming met artikel 112, lid 2, van Verordening (EU, Euratom) 2018/1046.

HOOFDSTUK III

Hervormingsagenda's

Artikel 11
Indiening van hervormingsagenda's

1. Om steun in het kader van de faciliteit te ontvangen, dient elke begunstigde bij de Commissie een hervormingsagenda in voor de looptijd van de faciliteit, die voortbouwt op het deel structurele hervormingen van het meest recente economische hervormingsprogramma en de bijbehorende gezamenlijke beleidsrichtsnoeren die tijdens de economische en financiële dialoog in mei 2023 zijn overeengekomen, in voorkomend geval zijn nationale groeistrategie, de herziene uitbreidingsmethode, het meest recente uitbreidingspakket en het economisch en investeringsplan voor de Westelijke Balkan.
2. In de hervormingsagenda's worden de hervormingen beschreven die de begunstigde moet doorvoeren, alsook de investeringsgebieden, met het oog op de verwezenlijking van de in artikel 3 genoemde algemene en specifieke doelstellingen. De hervormingsagenda's omvatten maatregelen voor de uitvoering van hervormingen door middel van een alomvattend en samenhangend pakket. Op het gebied van de fundamentele beginselen, waaronder de rechtsstaat, de bestrijding van corruptie, de grondrechten en de vrijheid van meningsuiting, weerspiegelen de hervormingsagenda's de beoordelingen in het meest recente uitbreidingspakket.
3. De hervormingsagenda is in overeenstemming met het meest recente macro-economische en budgettaire beleidskader dat in het kader van de economische en financiële dialoog met de EU aan de Commissie is voorgelegd.

4. De hervormingsagenda's zijn in overeenstemming met en ondersteunen de hervormingsprioriteiten die zijn vastgesteld in het kader van het toetredingstraject van de begunstigde, en andere relevante documenten, zoals de stabilisatie- en associatieovereenkomst, het nationale energie- en klimaatplan, de nationaal bepaalde bijdrage in het kader van de Overeenkomst van Parijs en de ambitie om tegen 2050 klimaatneutraliteit te bereiken.
5. In de hervormingsagenda's worden de algemene beginselen van artikel 4 in acht genomen.
6. De Commissie verzoekt de begunstigten om binnen drie maanden na de inwerkingtreding van deze verordening hun respectieve hervormingsagenda's in te dienen.
7. In geval van een herverdeling van de steun in het kader van de faciliteit waarbij een begunstigde aanvullende steun ontvangt, verzoekt de Commissie de begunstigde om binnen drie maanden een herziene hervormingsagenda voor de resterende looptijd van de faciliteit in te dienen.

Artikel 12

Beginselen voor financiering in het kader van de hervormingsagenda's

1. De faciliteit stimuleert de uitvoering van de hervormingsagenda van elke begunstigde door betalingsvoorwaarden te stellen bij de vrijgave van middelen. Deze betalingsvoorwaarden gelden voor middelen uit hoofde van artikel 6, lid 2, punt a), en artikel 6, lid 3, en nemen de vorm aan van kwalitatieve of kwantitatieve stappen. Deze stappen weerspiegelen de vooruitgang op het gebied van specifieke sociaal-economische hervormingen, met inbegrip van fundamentele aspecten van het uitbreidingsproces en de rechtsstaat, die verband houden met de verwezenlijking van de verschillende doelstellingen van de faciliteit, zoals uiteengezet in artikel 3, in overeenstemming met het meest recente uitbreidingspakket.

De naleving van de betalingsvoorwaarden leidt tot volledige of gedeeltelijke vrijgave van de middelen, afhankelijk van de mate waarin de betalingsvoorwaarden zijn voltooid.
2. Met betrekking tot financiering die via het in artikel 19 bedoelde fonds wordt uitgevoerd, vormt de vervulling van de in lid 1 bedoelde betalingsvoorwaarden een voorlopige validering. De middelen worden betaald na ontvangst van een betalingsverzoek van de fondsbeheerders van het in het kader van het WBIF opgerichte gemeenschappelijke fonds voor het ontvangen van donorbijdragen.
3. Macrofinanciële stabiliteit, goed beheer van de overheidsfinanciën, transparantie en toezicht op de begroting zijn algemene voorwaarden voor betalingen waaraan moet worden voldaan om middelen vrij te geven.

Artikel 13

Inhoud van de hervormingsagenda's

1. De hervormingsagenda's bevatten met name de volgende elementen, die deugdelijk gemotiveerd en onderbouwd worden:
 - (a) maatregelen die een coherente, alomvattende en voldoende evenwichtige respons op de in artikel 3 genoemde doelstellingen vormen, met inbegrip van

structurele hervormingen, investeringen en maatregelen om ervoor te zorgen dat in voorkomend geval aan de basisvoorwaarden wordt voldaan;

- (b) een toelichting op de samenhang van de maatregelen met de beginselen, strategieën, plannen en programma's zoals bedoeld in artikel 11;
 - (c) een toelichting op de mate waarin de maatregelen naar verwachting zullen bijdragen aan de klimaat- en milieudoelstellingen;
 - (d) voor de hervormingen en investeringen: een indicatief tijdschema en de beoogde betalingsvoorwaarden voor de vrijgave van middelen in de vorm van kwalitatieve en kwantitatieve stappen die uiterlijk op 31 augustus 2027 moeten worden uitgevoerd;
 - (e) de regelingen voor de doeltreffende monitoring, verslaglegging en evaluatie van de hervormingsagenda door de begunstigde, met inbegrip van de in paragraaf 2 bedoelde relevante indicatoren;
 - (f) een toelichting op het systeem van de begunstigde om onregelmatigheden, fraude, corruptie en belangenconflicten doeltreffend te voorkomen, op te sporen en te corrigeren en de regels inzake toezicht op staatssteun te handhaven;
 - (g) eventueel andere ter zake doende informatie.
2. De hervormingsagenda's zijn resultaatgericht en bevat indicatoren voor het beoordelen van de vorderingen bij de verwezenlijking van de in artikel 3 bedoelde algemene en specifieke doelstellingen. Deze indicatoren worden, waar passend en relevant, gebaseerd op internationaal overeengekomen indicatoren en reeds beschikbare indicatoren die verband houden met het beleid van de begunstigten. De indicatoren zijn ook zoveel mogelijk in overeenstemming met de belangrijkste institutionele indicatoren die zijn opgenomen in het resultatenkader van het instrument voor pretoetredingssteun (IPA III), in het kader voor de meting van de resultaten van het EFDO+ en in het WBIF.

Artikel 14

Beoordeling door de Commissie van de hervormingsagenda's

1. De Commissie beoordeelt onverwijld de relevantie, volledigheid en geschiktheid van de hervormingsagenda van elke begunstigde of, indien van toepassing, van elke wijziging van die agenda. Bij het uitvoeren van die beoordeling werkt de Commissie nauw samen met de desbetreffende begunstigde en kan zij opmerkingen maken of aanvullende informatie inwinnen.
2. Bij de beoordeling van de hervormingsagenda's houdt de Commissie rekening met de relevante beschikbare analytische informatie over de begunstigde, de in artikel 13 bedoelde motivering en door de begunstigde verstrekte elementen, alsmede met alle andere relevante informatie, zoals met name de in artikel 11 vermelde informatie.
3. Bij haar beoordeling houdt de Commissie in het bijzonder rekening met de volgende criteria:
 - a) of de hervormingsagenda een relevante, alomvattende, coherente en voldoende evenwichtige reactie vormt op de in artikel 3 genoemde doelstellingen;
 - b) of de hervormingsagenda naar verwachting sneller vooruitgang zal boeken bij het overbruggen van de sociaal-economische kloof tussen de begunstigten en

de Unie, waardoor hun economische, sociale en ecologische ontwikkeling wordt bevorderd en de convergentie naar de normen van de Unie wordt ondersteund;

- c) of mag worden verwacht dat de hervormingsagenda de transitie van de begunstigden naar duurzame, klimaatneutrale, klimaatbestendige en inclusieve economieën zal versnellen door de regionale connectiviteit te verbeteren, vooruitgang te boeken bij de gelijktijdige groene en digitale transitie, met inbegrip van biodiversiteit, en innovatie, onderwijs en vaardigheden en de arbeidsmarkt in ruimere zin te stimuleren;
 - d) of mag worden verwacht dat de hervormingsagenda de fundamentele aspecten van het uitbreidingsproces als omschreven in artikel 3, lid 2, punt i), verder zal versterken;
 - e) of de hervormingsagenda potentiële risico's op het gebied van naleving van de met de basisvoorwaarden en betalingsvoorwaarden adequaat aanpakt;
 - f) of de door de begunstigde voorgestelde betalingsvoorwaarden adequaat en ambitieus zijn, in overeenstemming zijn met de beoordeling van het meest recente uitbreidingspakket, en voldoende betekenisvol en duidelijk zijn om de overeenkomstige vrijgave van middelen mogelijk te maken indien zij worden nageleefd, en of de voorgestelde verslagleggingsindicatoren adequaat en toereikend zijn om toezicht te houden op en verslag uit te brengen over de vooruitgang die is geboekt bij de verwezenlijking van de algemene doelstellingen;
 - g) of mag worden verwacht dat de door de begunstigde voorgestelde regelingen doeltreffend onregelmatigheden, fraude, corruptie en belangenconflicten zullen voorkomen, opsporen en corrigeren bij het gebruik van de in het kader van de faciliteit verstrekte middelen, en dubbele financiering uit de faciliteit en andere programma's van de Unie alsook door andere donoren zullen voorkomen.
4. Voor de beoordeling van de door de begunstigden ingediende hervormingsagenda's kan de Commissie worden bijgestaan door deskundigen.

Artikel 15

Uitvoeringsbesluit van de Commissie

- 1. In geval van een positieve beoordeling keurt de Commissie overeenkomstig artikel 14 bij een uitvoeringsbesluit de door de begunstigde ingediende hervormingsagenda goed of, in voorkomend geval, de overeenkomstig artikel 16 ingediende wijziging ervan. Dit uitvoeringsbesluit wordt vastgesteld volgens de in artikel 27, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure.
- 2. In het uitvoeringsbesluit van de Commissie worden de door de begunstigde uit te voeren hervormingen, de te ondersteunen investeringsgebieden en de uit de hervormingsagenda voortvloeiende betalingsvoorwaarden vastgesteld, met inbegrip van het indicatieve tijdschema.
- 3. In het uitvoeringsbesluit van de Commissie wordt ook het volgende vastgesteld:
 - a) het indicatieve bedrag van de totale middelen waarover de begunstigde beschikt, en de geplande tranches die zullen worden vrijgegeven, met inbegrip van voorfinanciering, gestructureerd overeenkomstig artikel 13, zodra de begunstigde op bevredigende wijze aan de desbetreffende

- betalingsvoorwaarden heeft voldaan in de vorm van kwalitatieve en kwantitatieve stappen die zijn vastgesteld met betrekking tot de uitvoering van de hervormingsagenda;
- b) de verdeling per tranche van de financiering tussen steun via leningen en niet-terugbetaalbare steun;
 - c) de termijn waarbinnen de laatste betalingsvoorwaarden voor de hervormingen moeten zijn vervuld;
 - d) de regelingen en het tijdschema voor de monitoring, verslaglegging en uitvoering van de hervormingsagenda, in voorkomend geval met inbegrip van de maatregelen die nodig zijn om aan artikel 24 te voldoen;
 - e) de in artikel 13, lid 2, bedoelde indicatoren voor de beoordeling van de vooruitgang bij de verwezenlijking van de in artikel 3 genoemde algemene en specifieke doelstellingen.

Artikel 16

Wijzigingen van de hervormingsagenda's

1. Wanneer de hervormingsagenda, met inbegrip van de relevante betalingsvoorwaarden, door objectieve omstandigheden geheel of gedeeltelijk niet langer door de begunstigde kan worden verwezenlijkt, kan de begunstigde een gewijzigde hervormingsagenda voorstellen. In dat geval kan de begunstigde bij de Commissie een met redenen omkleed verzoek indienen om het in artikel 15, lid 1, bedoelde uitvoeringsbesluit te wijzigen.
2. De Commissie kan het uitvoeringsbesluit wijzigen, met name om rekening te houden met een wijziging van de beschikbare bedragen overeenkomstig de beginselen van artikel 21.
3. Indien de Commissie van mening is dat de door de begunstigde aangevoerde redenen een wijziging van de hervormingsagenda rechtvaardigen, beoordeelt de Commissie de gewijzigde agenda overeenkomstig artikel 14 en kan zij het in artikel 15, lid 1, bedoelde uitvoeringsbesluit onverwijld wijzigen.
4. In een wijziging kan de Commissie termijnen voor de betalingsvoorwaarden tot 2028 aanvaarden. Dit laat de in artikel 21, lid 8, vastgestelde uiterste termijn onverlet.

Artikel 17

Leningsovereenkomst, opgenomen en verstrekte leningen

1. Voor de financiering van de steun uit hoofde van de faciliteit in de vorm van leningen wordt de Commissie gemachtigd om, namens de Unie, de nodige financiële middelen op de kapitaalmarkten of bij financiële instellingen te lenen overeenkomstig artikel 220 bis van Verordening (EU, Euratom) 2018/1046.
2. In afwijking van artikel 220, lid 4, van het Financieel Reglement kunnen de uitbetalingen van de lening namens de begunstigde via het WBIF worden uitgevoerd. Teruggevorderde bedragen worden overgemaakt aan de begunstigde.
3. De Commissie sluit een leningsovereenkomst met de begunstigde. In de leningsovereenkomst worden het maximale leningbedrag, de beschikbaarheidsperiode en de gedetailleerde voorwaarden van de steun in het kader

van de faciliteit in de vorm van leningen vastgesteld. De leningen hebben een looptijd van ten hoogste 40 jaar vanaf de ondertekening van de leningsovereenkomst.

Naast en in afwijking van artikel 220, lid 5, van Verordening (EU, Euratom) 2018/1046 bevat de leningsovereenkomst het bedrag van de voorfinanciering en de regels voor de verrekening van de voorfinanciering.

Met betrekking tot leningbedragen die via het WBIF ten uitvoer worden gelegd, moet de leningsovereenkomst ook:

- (a) bepalen dat de begunstigde de Commissie onherroepelijk en onvoorwaardelijk machtigt om uitbetalingen te verrichten aan de entiteit die het fonds uitvoert op verzoek van die entiteit, en dat de Commissie wordt ontslagen van haar betalingsverplichtingen jegens de begunstigde door de betaling aan die entiteit te verrichten;
- (b) voorzien in de verplichting van de begunstigde om de uitvoeringskosten en eventuele vergoedingen voor de uitvoering van het fonds te dragen overeenkomstig de voorwaarden die zijn overeengekomen tussen de Commissie en de entiteit die het fonds uitvoert.

Artikel 18 Voorzieningen

1. Overeenkomstig artikel 211, lid 1, van Verordening (EU, Euratom) 2018/1046 wordt een voorziening voor de leningen uit hoofde van deze verordening gevormd tegen een percentage van 9 % bij de beschikbaarstelling van middelen die onder artikel 6, lid 3, van deze verordening vallen. De voorziening wordt gevormd uit de in artikel 6, lid 2, punt a), bedoelde middelen.

De vastleggingen in de begroting voor de voorziening worden uiterlijk op 31 december 2027 gedaan. In afwijking van artikel 211, lid 2, laatste zin, van Verordening (EU, Euratom) 2018/1046 wordt de voorziening geleidelijk betaald en volledig opgebouwd uiterlijk wanneer de leningen volledig zijn uitbetaald.

2. De voorziening wordt betaald aan het gemeenschappelijk voorzieningsfonds. De voorziening kan ook leningen voor macrofinanciële bijstand dekken overeenkomstig artikel 31, lid 5, van Verordening (EU) 2021/947. Het voorzieningspercentage wordt ten minste om de drie jaar na de inwerkingtreding van deze verordening herzien.
3. De Commissie is bevoegd om overeenkomstig artikel 26 een gedelegeerde handeling vast te stellen om het voorzieningspercentage te wijzigen met inachtneming van de criteria van artikel 211, lid 2, van Verordening (EU, Euratom) 2018/1046.

Artikel 19

Uitvoering van investeringsprojecten en -programma's in het kader van het investeringskader voor de Westelijke Balkan

1. Om te profiteren van het hefboomeffect van financiële steun van de EU om aanvullende investeringen aan te trekken, worden infrastructuurinvesteringen ter ondersteuning van de hervormingsagenda's uitgevoerd via het WBIF.
2. In het in artikel 15 bedoelde uitvoeringsbesluit van de Commissie wordt het bedrag aan middelen vastgesteld dat beschikbaar moet worden gesteld voor gebruik in het kader van het WBIF.

3. Na de vaststelling van het in artikel 21, lid 3, bedoelde besluit legt de Commissie de desbetreffende voorstellen voor investeringsprojecten of -programma's ter advies voor aan de operationele raad van het WBIF als bedoeld in artikel 35, lid 8, van Verordening (EU) 2021/947.
4. Ten minste 37 % van de niet-terugbetaalbare financiële steun die via het WBIF wordt verstrekt, is in overeenstemming met de klimaatdoelstellingen.
5. Financiering in het kader van de faciliteit uit de in artikel 6, lid 2, punt a), bedoelde financiële middelen wordt, na aftrek van het bedrag van de voorziening, uitgevoerd in indirect beheer, rekening houdend met een reeks investeringen in voorbereiding, en wordt geleidelijk verstrekt door middel van bijdragen aan het gezamenlijke fonds dat in het kader van het WBIF is opgericht om de donorbijdragen te ontvangen.
6. Deze financiering wordt niet beschikbaar gesteld voor door het gemeenschappelijk fonds ondersteunde investeringen voordat het in artikel 21, lid 3, bedoelde besluit is vastgesteld.
7. Financiering in het kader van de faciliteit uit de in artikel 6, lid 5, bedoelde leningen wordt beschikbaar gesteld via het WBIF in het kader van de leningsovereenkomst tussen de Commissie en de begunstigden overeenkomstig artikel 17, lid 2. Voor alle leningsovereenkomsten worden per jaar maximaal twaalf uitbetalingsverzoeken bij de Commissie ingediend door de fondsbeheerders van het gemeenschappelijke fonds als bedoeld in artikel 12, lid 2. Investeringsprojecten en -programma's kunnen steun ontvangen uit twee in lid 1 bedoelde financieringsbronnen en uit andere programma's en instrumenten van de Unie, op voorwaarde dat die steun uit verschillende bronnen, programma's en instrumenten in additionaleiteit voorziet en niet dezelfde kosten dekt.

Artikel 20 *Voorfinanciering*

1. Na de indiening van de hervormingsagenda bij de Commissie kan de begunstigde verzoeken om de vrijgave van een voorfinanciering van maximaal 7 % van het totale bedrag dat in het kader van deze faciliteit overeenkomstig artikel 6, lid 4, is voorzien.
2. De Commissie kan de gevraagde voorfinanciering vrijgeven na de vaststelling van haar in artikel 15 bedoelde uitvoeringsbesluit en de inwerkingtreding van de faciliteitsovereenkomst en van de leningsovereenkomst. De middelen worden vrijgegeven overeenkomstig artikel 21, lid 3, eerste zin, en met inachtneming van de basisvoorwaarden van artikel 5.
3. De Commissie stelt het tijdschema vast voor de uitbetaling van de voorfinanciering, die in een of meer tranches kan worden uitbetaald.

Artikel 21 *Beoordeling van de naleving van betalingsvoorwaarden, inhouding, verlaging en herverdeling van middelen, regels inzake betalingen*

1. Tweemaal per jaar dient de begunstigde een naar behoren gemotiveerd verzoek tot vrijgave van middelen in met betrekking tot vervulde betalingsvoorwaarden die samenhangen met de kwantitatieve en kwalitatieve stappen.
2. De Commissie beoordeelt onverwijld of de begunstigde op bevredigende wijze heeft voldaan aan de betalingsvoorwaarden die zijn uiteengezet in het in artikel 15, lid 1,

bedoelde uitvoeringsbesluit van de Commissie. De bevredigende uitvoering van deze betalingsvoorwaarden veronderstelt dat maatregelen met betrekking tot deze hervormingen waarvoor de begunstigde bevredigende uitvoering had bereikt in voorgaande besluiten, niet door de begunstigde zijn teruggedraaid. De Commissie kan zich laten bijstaan door deskundigen.

3. Wanneer de Commissie een positieve beoordeling afgeeft over het feit dat aan alle toepasselijke voorwaarden is voldaan, stelt zij onverwijld een besluit vast waarbij toestemming wordt verleend voor de vrijgave van middelen die met deze voorwaarden overeenstemmen. In dat besluit wordt, overeenkomstig de in artikel 6, lid 4, vastgestelde opsplitsing, het bedrag vastgesteld van de middelen die beschikbaar moeten worden gesteld als financiële bijstand, die rechtstreeks aan de nationale begroting wordt uitgekeerd, en het bedrag dat via het WBIF ter beschikking moet worden gesteld. Wat deze bedragen betreft, vormt het besluit de in artikel 12 bedoelde voorwaarde voor het bedrag aan middelen dat ter beschikking moet worden gesteld als financiële bijstand die rechtstreeks naar de nationale begroting gaat, en de in artikel 12 bedoelde voorlopige validering voor het bedrag dat via het WBIF ter beschikking moet worden gesteld.
4. Wanneer de Commissie een negatieve beoordeling afgeeft van de naleving van de voorwaarden volgens het indicatieve tijdschema, wordt de vrijgave van de middelen die met deze voorwaarden overeenstemmen, opgeschort. De ingehouden bedragen kunnen pas worden vrijgegeven nadat de begunstigde, als onderdeel van een volgend verzoek voor vrijgave van middelen, naar behoren heeft gemotiveerd dat de nodige maatregelen zijn genomen om op bevredigende wijze aan de overeenkomstige voorwaarden te voldoen.
5. Indien de Commissie tot de conclusie komt dat de begunstigde de nodige maatregelen niet heeft genomen binnen een termijn van twaalf maanden na de in lid 6 bedoelde eerste negatieve beoordeling, verlaagt zij het bedrag van de niet-terugbetaalbare financiële steun en van de lening evenredig met het deel dat overeenkomt met de relevante betalingsvoorwaarden. Gedurende het eerste jaar van uitvoering geldt een termijn van 24 maanden, berekend vanaf de in lid 6 bedoelde eerste negatieve beoordeling. De begunstigde kan binnen twee maanden na de mededeling van de conclusies van de Commissie zijn opmerkingen indienen.
6. Elk bedrag dat samenhangt met betalingsvoorwaarden waaraan niet is voldaan tegen 31 december 2028, is niet verschuldigd aan de begunstigden en moet in voorkomend geval worden vrijgegeven of geannuleerd van het beschikbare bedrag aan leningsteun.
7. De Commissie kan het bedrag van de niet-terugbetaalbare financiële steun, onder meer door verrekening overeenkomstig artikel 102 van Verordening (EU, Euratom) 2018/1046, of van de lening verlagen, in geïdentificeerde gevallen van of bij ernstige zorgen met betrekking tot onregelmatigheden, fraude, corruptie en belangenconflicten die de financiële belangen van de Unie schaden en die niet door de begunstigde zijn gecorrigeerd, of bij een ernstige inbreuk op een verplichting die voortvloeit uit de faciliteitsovereenkomsten of de leningsovereenkomsten, onder meer op basis van de door OLAF verstrekte informatie.
8. De Commissie kan besluiten een bedrag dat op grond van lid 6 of lid 7 is verlaagd, te herverdelen onder andere begunstigden van de faciliteit door de in artikel 15, lid 1, bedoelde uitvoeringsbesluiten te wijzigen.

9. Voor het onderdeel van de financiering door de faciliteit die wordt uitbetaald als financiële bijstand die rechtstreeks naar de nationale begrotingen van de begunstigden gaat, begint in afwijking van artikel 116, lid 2, van Verordening (EU, Euratom) 2018/1046 de betalingstermijn als bedoeld in artikel 116, lid 1, punt a), van Verordening (EU, Euratom) 2018/1046 overeenkomstig lid 4 van dit artikel vanaf de datum van de mededeling van het besluit tot goedkeuring van de uitbetaling aan de begunstigde.
10. Artikel 116, lid 5, van Verordening (EU, Euratom) 2018/1046 is niet van toepassing op betalingen die zijn gedaan als financiële bijstand die rechtstreeks naar de nationale begrotingen van de begunstigen gaat uit hoofde van dit artikel en artikel 22 van deze verordening.
11. De betaling van middelen in het kader van deze faciliteit wordt afhankelijk gesteld van de beschikbare middelen. De middelen worden uitbetaald in tranches. Een tranche kan in een of meer deeltranches worden uitbetaald.
12. Het als financiële bijstand beschikbaar gestelde bedrag dat rechtstreeks naar de nationale begroting gaat, wordt betaald na het in lid 3 bedoelde besluit in overeenstemming met de leningsovereenkomst.
13. Betalingen van steunbedragen in de vorm van leningen, ongeacht of deze rechtstreeks aan de nationale begroting of via het WBIF worden verstrekt, zijn afhankelijk van de indiening door de begunstigde van een betalingsverzoek in de in de leningsovereenkomst vastgestelde vorm.
14. Het via het WBIF ter beschikking gestelde bedrag wordt betaald na het in lid 3 bedoelde besluit, na het in lid 13 bedoelde betalingsverzoek en na ontvangst van een betalingsverzoek van de fondsbeheerders van het in het kader van het WBIF opgerichte gemeenschappelijke fonds voor het ontvangen van donorbijdragen.

HOOFDSTUK IV

Bescherming van de financiële belangen van de Unie

Artikel 22

Bescherming van de financiële belangen van de Unie

1. Bij de uitvoering van de faciliteit nemen de Commissie en de begunstigden alle passende maatregelen om de financiële belangen van de Unie te beschermen, rekening houdend met het evenredigheidsbeginsel en de specifieke voorwaarden waaronder de faciliteit zal functioneren, en met de in artikel 5, lid 1, vastgestelde basisvoorwaarden en de in de specifieke faciliteitsovereenkomsten uiteengezette voorwaarden, in het bijzonder met betrekking tot het voorkomen, opsporen en corrigeren van fraude, corruptie, belangenconflicten en onregelmatigheden. Elke begunstigde verbindt zich ertoe vorderingen te maken met doeltreffende en efficiënte beheers- en controlesystemen en ervoor te zorgen dat ten onrechte betaalde of ten onrechte bestede bedragen kunnen worden teruggevorderd.
2. De faciliteitsovereenkomst voorziet in de volgende verplichtingen van de begunstigde:

- a) om regelmatig te controleren of de verstrekte financiering naar behoren is gebruikt overeenkomstig alle toepasselijke voorschriften, met name wat betreft het voorkomen, opsporen en corrigeren van fraude, corruptie, belangenconflicten en onregelmatigheden;
 - b) om passende maatregelen te nemen om fraude, corruptie, belangenconflicten en onregelmatigheden die de financiële belangen van de Unie schaden, te voorkomen, op te sporen en te corrigeren, om dubbele financiering te voorkomen en juridische stappen te ondernemen om middelen waaraan geen wettige bestemming is gegeven, terug te vorderen, onder meer in verband met maatregelen voor de uitvoering van hervormingen en investeringsprojecten of -programma's in het kader van de hervormingsagenda's;
 - c) voor de toepassing van lid 1 van dit artikel, met name voor controles op het gebruik van middelen met betrekking tot de uitvoering van hervormingen in de hervormingsagenda's, om te zorgen voor de verzameling van en toegang tot voldoende gegevens over personen en entiteiten die uit hoofde van hoofdstuk III financiering ontvangen voor de uitvoering van maatregelen van de hervormingsagenda;
 - d) om de Commissie, OLAF, de Rekenkamer en in voorkomend geval het EOM expliciet toe te staan hun in artikel 129 van Verordening (EU, Euratom) 2018/1046 vastgelegde rechten uit te oefenen.
3. In de faciliteitsovereenkomst wordt tevens bepaald dat de Commissie het recht heeft om de steun uit hoofde van de faciliteit evenredig te verminderen en elk bedrag dat is besteed aan de verwezenlijking van de doelstellingen van de faciliteit, terug te vorderen of om een vervroegde terugbetaling van de lening te vragen, in geval van onregelmatigheden, fraude, corruptie en belangenconflicten die de financiële belangen van de Unie schaden, en die niet door de begunstigde zijn gecorrigeerd, of in geval van een ernstige schending van een verplichting die voortvloeit uit dergelijke overeenkomsten. Bij het nemen van een besluit over het bedrag van de terugvordering en de vermindering of het vervroegd terug te betalen bedrag neemt de Commissie het evenredigheidsbeginsel in acht en houdt zij rekening met de ernst van de onregelmatigheid, fraude, corruptie of belangenconflicten die de financiële belangen van de Unie schaden, of van een schending van een verplichting. De begunstigde krijgt de gelegenheid opmerkingen te maken voordat tot de vermindering wordt besloten of voordat om vroegtijdige terugbetaling wordt verzocht.
4. Personen en entiteiten die middelen uit hoofde van de faciliteit uitvoeren, melden alle vermoedelijke gevallen van fraude, corruptie, belangenconflicten en onregelmatigheden die de financiële belangen van de Unie schaden, onverwijld aan de Commissie en OLAF.

Artikel 23

Rol van de nationale interne systemen en de nationale auditautoriteiten

1. Voor het onderdeel van de financiering door de faciliteit die wordt uitbetaald als financiële bijstand die rechtstreeks naar de nationale begrotingen van de begunstigden gaat, doet de Commissie een beroep op bestaande en verbeterde internecontrolesystemen van de begunstigden, met inbegrip van de nationale auditautoriteiten en, indien van toepassing, de coördinatiediensten fraudebestrijding

van elke begunstigde die zijn opgericht in het kader van het instrument voor pretoetredingssteun.

In de hervormingsagenda's wordt in de eerste jaren van de tenuitvoerlegging prioriteit gegeven aan hervormingen met betrekking tot onderhandelingshoofdstuk 32, met name wat betreft het beheer van de overheidsfinanciën en interne controle, en fraudebestrijding, samen met de hoofdstukken 23 en 24, met name op het gebied van justitie, corruptie en georganiseerde misdaad, en hoofdstuk 8, met name inzake het staatssteuntoezicht.

2. De begunstigden melden onregelmatigheden, met inbegrip van fraude, waarover een eerste administratief of gerechtelijk proces-verbaal is opgesteld, onverwijld aan de Commissie en houden de Commissie op de hoogte van het verloop van de administratieve en gerechtelijke procedures met betrekking tot deze onregelmatigheden. Dergelijke rapportering wordt verricht met door de Commissie ingestelde elektronische middelen die gebruikmaken van het beheerssysteem voor onregelmatigheden.
3. De in lid 2 bedoelde entiteiten onderhouden een regelmatige dialoog met de Europese Rekenkamer, OLAF en, in voorkomend geval, het EOM.
4. De Commissie kan gedetailleerde systeemevaluaties van de uitvoering van de nationale begroting uitvoeren op basis van een risicobeoordeling en een dialoog met de nationale auditautoriteiten, en aanbevelingen doen voor verbeteringen in de systemen.
5. De Commissie kan aanbevelingen doen aan de begunstigde over alle gevallen waarin de bevoegde autoriteiten naar haar mening niet de nodige maatregelen hebben genomen ter voorkoming, opsporing en correctie van fraude, corruptie, belangenconflicten en onregelmatigheden die het goed financieel beheer van de uit hoofde van de faciliteit gefinancierde uitgaven hebben geschaad of ernstig in het gedrang dreigen te brengen, en in alle gevallen waarin tekortkomingen worden vastgesteld die het ontwerp en de werking van het door de autoriteiten ingevoerde controlesysteem schaden. De desbetreffende begunstigde voert dergelijke aanbevelingen uit of geeft een motivering waarom hij dit niet heeft gedaan.

HOOFDSTUK V

Monitoring, verslaglegging en evaluatie

Artikel 24

Monitoring en verslaglegging

1. De Commissie monitort de uitvoering van de faciliteit en beoordeelt de verwezenlijking van de in artikel 3 genoemde doelstellingen. De monitoring van de uitvoering is gericht op en evenredig met de activiteiten die in het kader van de faciliteit worden uitgevoerd. Van de in artikel 13, lid 2, bedoelde indicatoren wordt verwacht dat zij zullen bijdragen tot de monitoring van de faciliteit door de Commissie.
2. In de in artikel 9 bedoelde faciliteitsovereenkomst worden de regels en voorwaarden voor de begunstigden uiteengezet om aan de Commissie verslag uit te brengen voor de toepassing van lid 1.

3. De Commissie brengt jaarlijks verslag uit aan het Europees Parlement en de Raad over de voortgang bij de verwezenlijking van de doelstellingen van deze verordening.
4. De Commissie legt het in lid 3 bedoelde verslag voor aan het in artikel 27 bedoelde comité.

Artikel 25

Evaluatie van de faciliteit

1. Na 31 december 2027, maar uiterlijk op 31 december 2031, voert de Commissie een ex-postevaluatie uit van de verordening. Bij die ex-postevaluatie wordt de bijdrage van de Unie aan de verwezenlijking van de doelstellingen van deze verordening beoordeeld.
2. Voor deze ex-postevaluatie wordt gebruikgemaakt van de beginselen voor goede praktijken van de commissie voor ontwikkelingsbijstand van de OESO, om na te gaan of de doelstellingen zijn verwezenlijkt en om aanbevelingen te kunnen opstellen met het oog op de verbetering van toekomstige acties.

De Commissie zendt de bevindingen en conclusies van de ex-postevaluatie, vergezeld van haar opmerkingen en follow-up, aan het Europees Parlement, de Raad en de lidstaten. Deze ex-postevaluatie kan op verzoek van de lidstaten worden besproken. De resultaten daarvan worden gebruikt bij het voorbereiden van programma's en acties, en bij de toewijzing van middelen. Deze ex-postevaluaties en follow-up worden openbaar gemaakt.

De Commissie betreft alle belanghebbenden, met inbegrip van begunstigden, sociale partners, maatschappelijke organisaties en lokale overheden, op passende wijze bij het evaluatieproces inzake de financiering door de Unie waarin deze verordening voorziet, en kan er waar passend naar streven om gezamenlijke evaluaties met de lidstaten en andere partners te verrichten, met nauwe betrokkenheid van de begunstigden.

HOOFDSTUK VI

Slotbepalingen

Artikel 26

Uitoefening van de bevoegdheidsdelegatie

1. De bevoegdheid om gedelegeerde handelingen vast te stellen, wordt aan de Commissie toegekend onder de in dit artikel neergelegde voorwaarden.
2. De in artikel 18 bedoelde bevoegdheid om gedelegeerde handelingen vast te stellen, wordt aan de Commissie toegekend voor onbepaalde tijd met ingang van de datum van inwerkingtreding van deze verordening.
3. Het Europees Parlement of de Raad kan de in artikel 18 bedoelde bevoegdheidsdelegaties te allen tijde intrekken. Het besluit tot intrekking beëindigt de delegatie van de in dat besluit genoemde bevoegdheid. Het besluit wordt van kracht op de dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie* of op een daarin genoemde latere datum. Het laat de geldigheid van de reeds van kracht zijnde gedelegeerde handelingen onverlet.

4. Vóór de vaststelling van een gedelegeerde handeling raadpleegt de Commissie de door elke lidstaat aangewezen deskundigen overeenkomstig de beginselen die zijn neergelegd in het Interinstitutioneel Akkoord van 13 april 2016 over beter wetgeven.
5. Zodra de Commissie een gedelegeerde handeling heeft vastgesteld, doet zij daarvan gelijktijdig kennisgeving aan het Europees Parlement en de Raad.
6. Een overeenkomstig artikel 18 vastgestelde gedelegeerde handeling treedt alleen in werking indien het Europees Parlement noch de Raad daartegen binnen een termijn van één maand na de kennisgeving van de handeling aan het Europees Parlement en de Raad bezwaar heeft gemaakt, of indien zowel het Europees Parlement als de Raad voor het verstrijken van die termijn de Commissie hebben meegedeeld dat zij daartegen geen bezwaar zullen maken. Die termijn wordt op initiatief van het Europees Parlement of de Raad met één maand verlengd.

Artikel 27 *Comitéprocedure*

1. De Commissie wordt bijgestaan door een comité. Dat comité is een comité in de zin van Verordening (EU) nr. 182/2011.
2. Wanneer naar dit lid wordt verwezen, is artikel 5 van Verordening (EU) nr. 182/2011 van toepassing.

Artikel 28 *Informatie, communicatie en publiciteit*

1. De Commissie kan communicatieactiviteiten ontplooiën om zichtbaarheid te geven aan de Uniefinanciering voor de in de hervormingsagenda's beoogde financiële steun, onder meer door gezamenlijke communicatieactiviteiten met de begunstigten. In voorkomend geval kan de Commissie zorgen voor een financieringsverklaring waarin wordt meegedeeld en erkend dat sprake is van steun in het kader van de faciliteit.
2. De ontvangers van Uniefinanciering erkennen de oorsprong van en geven zichtbaarheid aan de Uniefinanciering, onder meer door waar nodig het embleem van Unie af te beelden en een passende financieringsverklaring weer te geven die luidt "gefinancierd door de Europese Unie", met name wanneer zij de acties en de resultaten ervan promoten, door meerdere doelgroepen, waaronder de media en het grote publiek, doelgericht en op samenhangende, doeltreffende en evenredige wijze te informeren.
3. De Commissie voert informatie- en communicatieacties uit met betrekking tot de faciliteit, de overeenkomstig de faciliteit genomen maatregelen en de bereikte resultaten. De aan de faciliteit toegewezen financiële middelen dragen tevens bij aan de institutionele communicatie over de politieke prioriteiten van de Unie, voor zover zij verband houden met de in artikel 3 vermelde doelstellingen.

Artikel 29 *Inwerkingtreding*

Deze verordening treedt in werking op de dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.

Gedaan te Brussel,

Voor het Europees Parlement
De voorzitter

Voor de Raad
De voorzitter

FINANCIEEL MEMORANDUM

1. KADER VAN HET VOORSTEL/INITIATIEF

1.1. Benaming van het voorstel/initiatief

Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van de hervormings- en groeifaciliteit voor de Westelijke Balkan

1.2. Betrokken beleidsterrein(en)

De betrekkingen van de EU met de rest van de wereld

1.3. Het voorstel/initiatief betreft:

☒ een nieuwe actie

☐ een nieuwe actie na een proefproject/voorbereidende actie¹⁹

☐ de verlenging van een bestaande actie

☐ de samenvoeging of ombuiging van een of meer acties naar een andere/een nieuwe actie

1.4. Doelstelling(en)

1.4.1. Algemene doelstelling(en)

De strategische doelstellingen van de faciliteit zijn de sociaal-economische convergentie van de economieën van de Westelijke Balkan met de EU te versnellen door hervormingen en gerichte investeringen te ondersteunen.

De faciliteit moet hervormingen en investeringen ondersteunen die de economische integratie van de Westelijke Balkan met de eengemaakte markt van de EU bevorderen en de regionale economische integratie, hervormingen in verband met de fundamentele aspecten van het uitbreidingsproces (waaronder de rechtsstaat, overheidsopdrachten, de bestrijding van corruptie, fraude en georganiseerde misdaad) bevorderen, alsook de verdere afstemming op de regels, normen, beleidsmaatregelen en praktijken van de EU met het oog op het lidmaatschap van de Unie.

1.4.2. Specifieke doelstelling(en)

De faciliteit zal maatregelen ondersteunen die zijn opgezet om:

- de overgang van de begunstigden te versnellen naar duurzame en inclusieve economieën die in staat zijn de concurrentiedruk van de eengemaakte markt van de Unie het hoofd te bieden, en naar een stabiel investeringsklimaat;
- de regionale economische integratie te stimuleren, met name door vooruitgang te boeken bij de totstandbrenging van de gemeenschappelijke regionale markt;
- de economische integratie van de begunstigden in de interne markt van de Unie te stimuleren;

¹⁹

In de zin van artikel 58, lid 2, punt a), of b), van het Financieel Reglement.

- regionale economische integratie en betere integratie met de interne markt van de EU te ondersteunen door middel van betere connectiviteit in de regio in overeenstemming met de trans-Europese netwerken;
- de groene transitie te versnellen in overeenstemming met de groene agenda 2020 voor de Westelijke Balkan waarbij alle economische sectoren worden betrokken, en in het bijzonder de energiesector, met inbegrip van de transitie naar een koolstofvrije, klimaatneutrale, klimaatbestendige en circulaire economie;
- de digitale transformatie te bevorderen als een stimulans voor duurzame ontwikkeling en inclusieve groei;
- innovatie te stimuleren, met name voor kmo's, en ter ondersteuning van de groene en de digitale transitie;
- een kwaliteitsvol beleid op het gebied van onderwijs, opleiding, omscholing en bijscholing en werkgelegenheid te stimuleren;
- de fundamentele aspecten van het uitbreidingsproces verder te versterken, met inbegrip van de rechtsstaat, de democratie, de eerbiediging van de mensenrechten en fundamentele vrijheden, door het bevorderen van een onafhankelijke rechterlijke macht, een versterkte veiligheid, de bestrijding van fraude, corruptie, georganiseerde criminaliteit en het witwassen van geld en terrorismefinanciering, belastingontduiking en belastingfraude; het internationaal recht na te leven; mediavrijheid en academische vrijheid en een gunstig klimaat voor het maatschappelijk middenveld te bevorderen; sociale dialoog te bevorderen; gendergelijkheid, non-discriminatie en verdraagzaamheid te bevorderen om de eerbiediging van de rechten van personen die tot minderheden behoren, te garanderen en te versterken;
- het openbaar bestuur doeltreffender te maken en transparantie, structurele hervormingen en goed bestuur op alle niveaus te ondersteunen, ook wat betreft het beheer van overheidsmiddelen, overheidsopdrachten en staatssteun; initiatieven en instanties te ondersteunen die betrokken zijn bij de ondersteuning en handhaving van internationale gerechtigheid in de Westelijke Balkan.

1.4.3. *Verwachte resulta(a)t(en) en gevolg(en)*

Vermeld de gevolgen die het voorstel/initiatief zou moeten hebben op de begunstigden/doelgroepen.

De steun in het kader van de faciliteit zal de begunstigden naar verwachting in staat stellen de hervormingen en investeringen uit te voeren die nodig zijn om hun economieën concurrerder te maken, waardoor de interne connectiviteit van de regio en de convergentie met de Unie worden bevorderd.

De uitvoering van de faciliteit moet ook de systemen voor interne controle en het beheer van de overheidsfinanciën bij de begunstigden versterken, alsook de uitvoering van de fundamentele aspecten van het uitbreidingsproces, met name op het gebied van de rechtsstaat en de bestrijding van corruptie, fraude en georganiseerde misdaad.

1.4.4. *Prestatie-indicatoren*

Vermeld de indicatoren voor de monitoring van de voortgang en de beoordeling van de resultaten

Specifieke indicatoren zullen worden vastgesteld in de hervormingsagenda en de leningsovereenkomsten die overeenkomstig de artikelen 12 en 17 met elke begunstigde moeten worden gesloten.

1.5. Motivering van het voorstel/initiatief

1.5.1. Behoeft(e)n waarin op korte of lange termijn moet worden voorzien, met een gedetailleerd tijdschema voor de uitrol van het initiatief

Hoewel de begunstigden zich in verschillende stadia van de toetreding tot de EU bevinden, blijven hun economische productie en concurrentievermogen achter bij die van de EU. De hervormingen en investeringen die door deze faciliteit worden ondersteund, moeten leiden tot een betere convergentie en afstemming op de EU-normen en tot nauwere economische integratie binnen de regio en met de interne markt van de EU.

De basisvoorwaarden voor het verkrijgen van financiering in het kader van de faciliteit zijn dat de begunstigden doeltreffende democratische mechanismen, de rechtsstaat en de eerbiediging van de mensenrechten, met inbegrip van de rechten van personen die tot minderheden behoren, instandhouden en naleven. Een andere basisvoorwaarde moet zijn dat Servië en Kosovo zich constructief inzetten voor de normalisering van hun betrekkingen met het oog op de volledige uitvoering van al hun respectieve verplichtingen die voortvloeien uit de overeenkomst over het pad naar normalisering en de uitvoeringsbijlage daarbij, alsook uit alle eerdere dialoogovereenkomsten, en onderhandelingen aangaan over de brede overeenkomst inzake normalisering van de betrekkingen.

De Commissie zal ook nagaan of aan de algemene voorwaarden is voldaan (macrofinanciële stabiliteit, goed beheer van de overheidsfinanciën, transparantie van en toezicht op de begroting).

Om financiering te verkrijgen, moeten de begunstigden hervormingsagenda's opstellen op basis van hun groeistrategieën, economische hervormingsprogramma's, de herziene uitbreidingsmethode en uitbreidingsverslagen, die door de Commissie bij uitvoeringsbesluit zullen worden goedgekeurd. De agenda's zullen een beperkt aantal hervormingen en investeringsgebieden bevatten met betalingsvoorwaarden en daaraan verbonden bedragen. Deze voorwaarden weerspiegelen de vorderingen op het gebied van specifieke sociaal-economische hervormingen, met inbegrip van de fundamentele aspecten van het uitbreidingsproces en de rechtsstaat. Na het besluit tot goedkeuring van de hervormingsagenda's en de sluiting van passende overeenkomsten komen de begunstigden in aanmerking voor voorfinanciering.

De middelen in het kader van de faciliteit worden halfjaarlijks vrijgegeven na indiening door de begunstigden van verzoeken die de naleving van de betalingsvoorwaarden aantonen en waarin de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen worden bevestigd, vergezeld van een verslag over de follow-up van gevallen van wanbeheer van de desbetreffende financiering. De Commissie zal middelen beschikbaar stellen op basis van haar beoordeling van de verzoeken. De middelen kunnen als geheel worden vrijgegeven, verminderd of volledig ingehouden, afhankelijk van de mate waarin aan de betalingsvoorwaarden is voldaan, per soort. De ingehouden middelen kunnen in de daaropvolgende jaren onder de andere begunstigden worden herverdeeld.

De investeringen waarin de hervormingsagenda's voorzien, zullen worden ondersteund via het WBIF. Gerelateerde projecten of programma's worden pas voor advies voorgelegd aan de operationele raad van het WBIF nadat de Commissie heeft beoordeeld of aan de desbetreffende betalingsvoorwaarden is voldaan en vervolgens

middelen zijn vrijgemaakt, en zijn onderworpen aan de regels van de desbetreffende WBIF-oproep.

In de periode 2024-2027 worden vier jaarlijkse cycli verwacht.

- 1.5.2. *Toegevoegde waarde van de deelname van de Unie (deze kan het resultaat zijn van verschillende factoren, bijvoorbeeld coördinatiewinst, rechtszekerheid, grotere doeltreffendheid of complementariteit). Voor de toepassing van dit punt wordt onder “toegevoegde waarde van de deelname van de Unie” verstaan de waarde die een optreden van de Unie oplevert boven op de waarde die door een optreden van alleen de lidstaat zou zijn gecreëerd.*

Actie op het niveau van de Unie is noodzakelijk voor een versnelde economische convergentie van de Westelijke Balkan met de EU op weg naar een mogelijk lidmaatschap van de Unie. De omvang van de noodzakelijke bijstand is zodanig groot dat de regio duurzame externe steun nodig heeft die geen enkele lidstaat of afzonderlijke donor alleen kan bieden. De Unie verkeert in de unieke positie om op tijdige, gecoördineerde en voorspelbare wijze meerjarige externe hulp aan de regio te verlenen. De Unie kan ook haar leencapaciteit benutten om tegen voordelige voorwaarden leningen aan de begunstigden te verstrekken, en om subsidies en garanties te verstrekken in een meerjarig perspectief.

- 1.5.3. *Nuttige ervaring die bij soortgelijke activiteiten in het verleden is opgedaan*

De faciliteit bouwt voort op en vormt een aanvulling op de bijstand aan de Westelijke Balkan in het kader van het instrument voor pretoetredingssteun (IPA III), en maakt gebruik van een van de succesvolle mechanismen ervan, het investeringskader voor de Westelijke Balkan. Beide instrumenten hebben aangetoond dat EU-financiering een aanzienlijk hefboomeffect kan hebben wanneer zij wordt gebruikt in combinatie met financiering van andere donoren in een blendingcontext. De opzet van deze faciliteit verschilt echter in die zin dat zij grotendeels gestoeld is op concessionele leningen die de Unie dankzij haar uitstekende kredietrating heeft afgesloten. De faciliteit zal voortbouwen op de lessen die zijn getrokken uit de herstel- en veerkrachtfaciliteit, die in 2020 werd opgericht, en uit een meer recent voorgestelde faciliteit voor Oekraïne.

- 1.5.4. *Verenigbaarheid met het meerjarig financieel kader en eventuele synergie met andere passende instrumenten*

De voorgestelde faciliteit heeft tot doel de Unie uit te rusten met een rechtsinstrument waarmee zij een grotere sociaal-economische convergentie van de Westelijke Balkan op hun weg naar het lidmaatschap van de Unie kan ondersteunen. De faciliteit zal een aanvulling vormen op de bijstand in het kader van het instrument voor pretoetredingssteun, dat gericht is op de aanpassing van de begunstigden aan het EU-acquis en op de voorbereiding op het aangaan van de verplichtingen van het lidmaatschap.

Dit nieuwe wetgevingsvoorstel voor de hervormings- en groeifaciliteit vormt een aanvulling op het voorstel voor een verordening van de Raad COM(2023) 337 tot wijziging van Verordening 2020/2093 tot bepaling van het meerjarig financieel kader (MFK) voor de jaren 2021 tot en met 2027 (zie punten 1.5.5 en 3.2.4).

Het totale bedrag van de faciliteit moet worden verstrekt in de vorm van leningen en niet-terugbetaalbare steun. De leningcomponent bedraagt maximaal 4 miljard EUR voor alle begunstigden over de gehele periode 2024-2027. De leningen worden

gegarandeerd via het gemeenschappelijk voorzieningsfonds tegen een voorzieningspercentage van 9 %. Het extra bedrag aan subsidies in de vorm van niet-terugbetaalbare steun waarin het voorstel voor een herzien MFK voorziet, bedraagt 2 miljard EUR, met inbegrip van voorzieningen en administratieve uitgaven.

1.5.5. Beoordeling van de verschillende beschikbare financieringsopties, waaronder mogelijkheden voorerschikking

De Uniebegroting verleent reeds steun voor de voorbereiding op een mogelijke toetreding tot de EU via het instrument voor pretoetredingssteun (IPA III), dat de Westelijke Balkan en Turkije bestrijkt en gebaseerd is op subsidies, blending en begrotingsgaranties. Deze financiering wordt volledig toegewezen aan noodzakelijke activiteiten in verband met de uitbreidingsgerelateerde aanpassingen en voorbereidingen en de uitvoering van het economisch en investeringsplan.

De voorgestelde faciliteit is uitsluitend gericht op versnelde sociaal-economische convergentie van de Westelijke Balkan en is gebaseerd op een andere aanpak, waarbij een sterk verband wordt gelegd tussen de nakoming van de hervormingstoezeggingen en de toegang tot financiering. De faciliteit is ook gebaseerd op een andere financieringsregeling, waarbij twee derde van de financiering afkomstig is van leningen die door de Unie zijn aangegaan en aan de begunstigden worden overgedragen.

Om te zorgen voor een soepele en transparante uitvoering van alle investeringen die in het kader van de hervormingsagenda's van de begunstigden zijn geïdentificeerd, is de Commissie voornemens gebruik te maken van de geteste methode van het investeringskader voor de Westelijke Balkan, met behoud van de bovengenoemde voorwaarden.

Aangezien dit een totaal ander steunmechanisme is dat gericht is op een specifieke reeks prioriteiten in de regio en de doelstellingen van het IPA de volledige financiering vereisen die voor het instrument in de begroting is voorzien, zou het gebruik van het bestaande instrument (IPA III) niet praktisch zijn, terwijl verschikking van middelen binnen dit instrument niet haalbaar zou zijn.

1.6. Duur en financiële gevolgen van het voorstel/initiatief

☒ **beperkte geldigheidsduur**

- ☐ van kracht vanaf [DD/MM]JJJJ tot en met [DD/MM]JJJJ
- ☒ Financiële gevolgen vanaf 2024 tot en met 2027 voor vastleggingskredieten en vanaf 2024 voor betalingskredieten.

☐ **onbeperkte geldigheidsduur**

- Uitvoering met een opstartperiode vanaf JJJJ tot en met JJJJ,
- gevolgd door een volledige uitvoering.

1.7. Wijze(n) van uitvoering van de begroting²⁰

☒ **Direct beheer** door de Commissie

- ☐ door haar diensten, waaronder het personeel in de delegaties van de Unie;
- ☐ door de uitvoerende agentschappen.

☐ **Gedeeld beheer** met de lidstaten

☒ **Indirect beheer** door begrotingsuitvoeringstaken te delegeren aan:

- ☐ derde landen of de door hen aangewezen organen;
- ☐ internationale organisaties en hun agentschappen (geef aan welke);
- ☐ de EIB en het Europees Investeringsfonds;
- ☐ de in de artikelen 70 en 71 van het Financieel Reglement bedoelde organen;
- ☐ publiekrechtelijke organen;
- ☐ privaatrechtelijke organen met een openbare dienstverleningstaak, voor zover zij zijn voorzien van voldoende financiële garanties;
- ☐ privaatrechtelijke organen van een lidstaat, waaraan de uitvoering van een publiek-privaat partnerschap is toevertrouwd en die zijn voorzien van voldoende financiële garanties;
- ☐ organen of personen aan wie de uitvoering van specifieke maatregelen op het gebied van het GBVB in het kader van titel V van het VEU is toevertrouwd en die worden genoemd in de betrokken basishandeling.
- Verstrek, indien meer dan één beheersvorm is aangekruist, extra informatie onder “Opmerkingen”.

Opmerkingen

In artikel 8 worden de uitvoeringsvormen van de faciliteit, namelijk direct en indirect beheer overeenkomstig het Financieel Reglement, nader omschreven.

2. BEHEERSMAATREGELEN

2.1. Regels inzake het toezicht en de verslagen

Vermeld frequentie en voorwaarden.

Specifieke kwantitatieve en kwalitatieve stappen zullen worden vastgesteld in de hervormingsagenda's (goedgekeurd door de Commissie in een uitvoeringsbesluit), zodat kan worden nagegaan of aan de betalingsvoorwaarden is voldaan. De begunstigde zal halfjaarlijks een naar behoren gemotiveerd verzoek voor de vrijgave van de niet-terugbetaalbare financiële steun en van de lening indienen. In dat verzoek wordt uiteengezet hoe op bevredigende wijze aan die voorwaarden is voldaan, op basis van indicatoren vermeld in het uitvoeringsbesluit.

Daarnaast zullen in de hervormingsagenda's monitoringindicatoren worden vastgesteld die het mogelijk moeten maken de vorderingen van begunstigden met

²⁰

Nadere gegevens over de wijze(n) van uitvoering van de begroting en verwijzingen naar het Financieel Reglement zijn beschikbaar op BUDGpedia: <https://myintracomm.ec.europa.eu/corp/budget/financial-rules/budget-implementation/Pages/implementation-methods.aspx>

betrekking tot de algemene en specifieke doelstellingen van de faciliteit in ruimere zin te monitoren en er verslag over uit te brengen.

De Commissie brengt jaarlijks verslag uit aan het Europees Parlement, de Raad en het in artikel 27 bedoelde comité over de uitvoering van de in het kader van de faciliteit verstrekte middelen alsook over de geboekte vooruitgang bij de verwezenlijking van de doelstellingen.

De Commissie zal ook een ex-postevaluatie van de verordening uitvoeren.

2.2. Beheers- en controlesyste(e)m(en)

2.2.1. *Rechtvaardiging van de voorgestelde beheersvorm(en), uitvoeringsmechanisme(n) voor financiering, betalingsvoorwaarden en controlestrategie*

De faciliteit zal worden uitgevoerd in direct en indirect beheer. Een deel is direct beheer met directe overdracht van middelen naar de staatsbegroting van de begunstigde, terwijl specifieke investeringen via het WBIF, d.w.z. indirect beheer met internationale financiële instellingen (IFI's), zullen verlopen.

De controlestrategie zal worden aangepast aan de uitvoering onder elk van deze pijlers met behulp van monitoring, evaluatie en audits. Bijzondere aandacht zal worden geschonken aan de uitvoering door de begunstigten van de middelen die aan hen beschikbaar zijn gesteld. De vrijgave van de middelen vindt plaats volgens een vast halfjaarlijks schema, op basis van door de begunstigten ingediende verzoeken en nadat de Commissie heeft geverifieerd of aan de relevante betalingsvoorwaarden is voldaan.

De meerlagige structuur van de bestaande controlemechanismen (zie ook punt 2.3) biedt een geïntegreerd kader om ervoor te zorgen dat alle passende maatregelen ter bescherming van de financiële belangen van de Unie worden getroffen. Deze structuur garandeert dat rekening wordt gehouden met het evenredigheidsbeginsel en met de specifieke voorwaarden waaronder de faciliteit zal functioneren.

2.2.2. *Informatie over de geïdentificeerde risico's en het (de) systeem (systemen) voor interne controle dat is (die zijn) opgezet om die risico's te beperken*

Het belangrijkste risico dat met betrekking tot de financiering is geconstateerd, heeft betrekking op de niet-vervulling van de betalingsvoorwaarden voor de uitbetaling van de financiering.

De maatregelen die zullen worden genomen om dit risico te beperken, zijn de volgende:

- beoordeling door de Commissie voorafgaand aan de uitbetaling van middelen, waarbij zij nagaat of aan de relevante betalingsvoorwaarden is voldaan, met de mogelijkheid om de middelen in te houden;
- vermindering of inhouding van verleende steun of terugvordering van elk bedrag dat is uitgegeven om de doelstellingen van de faciliteit te verwezenlijken, in geval van onregelmatigheden, fraude, corruptie en belangenconflicten die de financiële belangen van de Unie schaden en die niet zijn gecorrigeerd door de begunstigde, of in geval van een ernstige schending van een verplichting die voortvloeit uit de met de begunstigten gesloten overeenkomsten;
- opschorting van de financiering indien de begunstigde niet voldoet aan de in artikel 5 gestelde basisvoorwaarden.

2.2.3. *Raming en motivering van de kosteneffectiviteit van de controles (verhouding van de controlekosten tot de waarde van de desbetreffende financiële middelen) en evaluatie van het verwachte foutenrisico (bij betaling en bij afsluiting)*

Aan de begunstigden wordt een financiële bijdrage verstrekt in de vorm van financiering die niet gekoppeld is aan de kosten als bedoeld in artikel 125, lid 1, punt a), van het Financieel Reglement.

2.3. **Maatregelen ter voorkoming van fraude en onregelmatigheden**

Vermeld de bestaande en geplande preventie- en beschermingsmaatregelen, bijvoorbeeld in het kader van de fraudebestrijdingsstrategie.

Het voorstel bevat specifieke bepalingen ter bescherming van de financiële belangen van de Unie. De faciliteit zal beschikken over een robuust systeem van audits en controles, uiteengezet in een meerlagig mechanisme: de hervorming van de audit- en controlesystemen van de begunstigden zal worden opgenomen als onderdeel van de hervormingen in het kader van het hervormingsagenda's; daarnaast kan de Commissie gedetailleerde systeemevaluaties van de uitvoering van de nationale begroting uitvoeren op basis van een risicobeoordeling en dialoog met de nationale auditautoriteiten, en aanbevelingen doen voor verbeteringen in de systemen. Bovendien hebben OLAF, de Rekenkamer en het Europees Openbaar Ministerie (EOM) overeenkomstig Verordening (EU, Euratom) 2018/1046 de nodige rechten en toegang om hun respectieve taken te vervullen.

Het investeringsgedeelte van de faciliteit wordt uitgevoerd via indirect beheer met internationale financiële instellingen op basis van pijlerbeoordelingen en kaderovereenkomsten met deze instellingen.

3. GERAAMDE FINANCIËLE GEVOLGEN VAN HET VOORSTEL/INITIATIEF

3.1. Meerjarig financieel kader – betrokken begrotingsonderde(e)l(en) voor uitgaven

– Te creëren nieuwe begrotingsonderdelen

Boven de maxima van het MFK	Begrotingsonderdeel	Soort uitgave	Bijdrage			
	Nummer	GK/ NGK	van EVA-landen	van kandidaat-lidstaten en potentiële kandidaten	van andere derde landen	andere bestemmingsontvangsten
Rubriek 6	15.0301 – Hervormings- en groeifaciliteit voor de Westelijke Balkan – Beleidsuitgaven	GK	JA	p.m.	JA	JA
Rubriek 6	15.0302 – Hervormings- en groeifaciliteit voor de Westelijke Balkan – Voorziening van het gemeenschappelijk voorzieningsfonds	GK	JA	p.m.	JA	JA
Rubriek 6	15.010102 – Ondersteunende uitgaven voor de hervormings- en groeifaciliteit voor de Westelijke Balkan	GK	JA	p.m.	JA	JA

3.2. Geraamde financiële gevolgen van het voorstel inzake kredieten

3.2.1. Samenvatting van de geraamde gevolgen voor de beleidskredieten

- ☐ Voor het voorstel/initiatief zijn geen beleidskredieten nodig
- ☒ Voor het voorstel/initiatief zijn beleidskredieten nodig, zoals hieronder nader wordt beschreven:

Hervormings- en groeifaciliteit voor de Westelijke Balkan — financiering * (miljoen EUR)					
Type steun	2024	2025	2026	2027	Totaal
Niet-terugbetaalbaar (subsidie)	500	500	500	500	2000
<i>waarvan administratieve uitgaven</i>	7,5	7,5	7,5	7,5	30
Leningen	1000	1000	1000	1000	4000
TOTAAL**	1500	1500	1500	1500	6000

* De jaarlijkse en totale verdeling van de niet-terugbetaalbare steun en leningen is louter indicatief en dient uitsluitend ter illustratie. De daadwerkelijke verdeling is afhankelijk van de jaarlijkse besluitvorming.

** In de tabel wordt ervan uitgegaan dat de vastleggingskredieten gelijk zijn aan de betalingskredieten. Dit is louter ter illustratie. De feitelijke kalibratie van beide zal worden beoordeeld op jaarbasis.

3.2.2. Samenvatting van de geraamde gevolgen voor de beleidskredieten (miljoen EUR)

	Jaar 2024 ²¹	Jaar 2025	Jaar 2026	Jaar 2027	TOTAAL
RUBRIEK 6 van het meerjarig financieel kader					
15.0301 – Hervormings- en groefaciliteit voor de Westelijke Balkan – Beleidsuitgaven	402,55	402,55	402,55	402,55	1610,2
15.0302 – Hervormings- en groefaciliteit voor de Westelijke Balkan – Voorziening van het gemeenschappelijk voorzieningsfonds	90	90	90	90	360
Subtotaal RUBRIEK 6 van het meerjarig financieel kader	492,55	492,55	492,55	492,55	1970,2

3.2.3. Samenvatting van de geraamde gevolgen voor de administratieve kredieten

- ☐ Voor het voorstel/initiatief zijn geen administratieve kredieten nodig
- ☒ Voor het voorstel/initiatief zijn administratieve kredieten nodig, zoals hieronder nader wordt beschreven:

in miljoen EUR (tot op drie decimalen)

	Jaar 2024 ²²	Jaar 2025	Jaar 2026	Jaar 2027	TOTAAL
--	----------------------------	--------------	--------------	--------------	--------

RUBRIEK 7 van het meerjarig financieel kader					
Personele middelen	1,026	1,026	1,026	1,026	4,104
Andere administratieve uitgaven	0,030	0,030	0,030	0,030	0,120
Subtotaal RUBRIEK 7 van het meerjarig financieel kader	1,056	1,056	1,056	1,056	4,224

Buiten RUBRIEK 7²³ van het meerjarig financieel kader					
---	--	--	--	--	--

²¹ Het jaar 2024 is het jaar waarin met de uitvoering van het voorstel/initiatief wordt begonnen.

²² Het jaar 2024 is het jaar waarin met de uitvoering van het voorstel/initiatief wordt begonnen.

Personele middelen	2,529	2,529	2,529	2,529	10,116
Andere administratieve uitgaven	4,920	4,920	4,920	4,920	19,680
Subtotaal buiten RUBRIEK 1-7 van het meerjarig financieel kader	7,449	7,449	7,449	7,449	29,796

TOTAAL	8,505	8,505	8,505	8,505	34,020
---------------	--------------	--------------	--------------	--------------	---------------

De benodigde kredieten voor personeel en andere administratieve uitgaven zullen worden gefinancierd uit de kredieten van het DG die reeds voor het beheer van deze actie zijn toegewezen en/of binnen het DG zijn herverdeeld, eventueel aangevuld met middelen die in het kader van de jaarlijkse toewijzingsprocedure met inachtneming van de budgettaire beperkingen aan het beherende DG kunnen worden toegewezen.

²³ Technische en/of administratieve bijstand en uitgaven ter ondersteuning van de uitvoering van programma's en/of acties van de EU (vroegere "BA"-onderdelen), onderzoek onder contract, eigen onderzoek.

3.2.3.1. Geraamde personeelsbehoeften

- ☐ Voor het voorstel/initiatief zijn geen personele middelen nodig.
- ☒ Voor het voorstel/initiatief zijn personele middelen nodig, zoals hieronder nader wordt beschreven:

Raming in voltijdequivalenten

	Jaar 2024	Jaar 2025	Jaar 2026	Jaar 2027
○ Posten opgenomen in de lijst van het aantal ambten (ambtenaren en tijdelijke functionarissen)				
20 01 02 01 (centrale diensten en vertegenwoordigingen van de Commissie)	6	6	6	6
20 01 02 03 (delegaties)				
01 01 01 01 (onderzoek door derden)				
01 01 01 11 (eigen onderzoek)				
Andere begrotingsonderdelen (te vermelden)				
○ Extern personeel (in voltijdequivalenten: VTE)²⁴				
20 02 01 (AC, END, INT van de “totale financiële middelen”)				
20 02 03 (AC, AL, END, INT en JPD in de delegaties)				
15.010102 – Ondersteunende uitgaven voor de hervormings- en groeifaciliteit voor de Westelijke Balkan	– bij de centrale diensten	9	9	9
	– in delegaties	9	9	9
Andere begrotingsonderdelen (te vermelden)				
TOTAAL	24	24	24	24

De benodigde kredieten voor personeel en andere administratieve uitgaven zullen worden gefinancierd uit de kredieten van het DG die reeds voor het beheer van deze actie zijn toegewezen en/of binnen het DG zijn herverdeeld, eventueel aangevuld met middelen die in het kader van de jaarlijkse toewijzingsprocedure met inachtneming van de budgettaire beperkingen aan het beherende DG kunnen worden toegewezen.

Beschrijving van de uit te voeren taken:

Ambtenaren en tijdelijk personeel	De gevraagde VTE's zullen werken op het gebied van beleidsontwikkeling, juridische kwesties, met bijzondere aandacht voor aanbestedingskwesties, financieel beheer, contractbeheer, audit, monitoring, verslaglegging en evaluatie.
Extern personeel	De gevraagde VTE's zullen werken op het gebied van beleidsontwikkeling, juridische kwesties, met bijzondere aandacht voor aanbestedingskwesties, financieel beheer, contractbeheer, audit, monitoring, verslaglegging en evaluatie.

²⁴

AC = Agent Contractuel (arbeidscontractant); AL = Agent Local (plaatselijk functionaris); END = Expert National Détaché (gedetacheerd nationaal deskundige); INT = Intérimaire (uitzendkracht); JPD = Junior Professionals in Delegations (jonge deskundige in delegaties).

3.2.4. Verenigbaarheid met het huidige meerjarig financieel kader

Het voorstel/initiatief:

- ☐ kan volledig worden gefinancierd door middel van herschikking binnen de relevante rubriek van het meerjarig financieel kader (MFK).

Zet uiteen welke herprogrammering nodig is, onder vermelding van de betrokken begrotingsonderdelen en de desbetreffende bedragen. Verstrek een Excel-tabel in het geval van een omvangrijke herprogrammeringsexercitie.

- ☐ hiervoor moet een beroep worden gedaan op de niet-toegewezen marge in de desbetreffende rubriek van het MFK en/of op de speciale instrumenten zoals gedefinieerd in de MFK-verordening.

Zet uiteen wat nodig is, onder vermelding van de betrokken rubrieken en begrotingsonderdelen, de desbetreffende bedragen en de voorgestelde instrumenten.

- ☒ hiervoor is een herziening van het MFK nodig.

Dit nieuwe wetgevingsvoorstel voor de hervormings- en groeifaciliteit voor de Westelijke Balkan gaat vergezeld van het voorstel voor Verordening COM(2023) 337 van de Raad tot wijziging van Verordening 2020/2093 tot bepaling van het meerjarig financieel kader (MFK) voor de jaren 2021 tot en met 2027. De wijziging van die verordening is noodzakelijk om rubriek 6 voor 2024-2027 te verhogen om deze faciliteit te financieren als niet-terugbetaalbare steun en voorziening voor de steun in de vorm van leningen.

3.2.5. Bijdragen van derden

Het voorstel/initiatief:

- ☒ voorziet niet in medefinanciering door derden.
- ☐ voorziet in medefinanciering door derden, zoals hieronder wordt geraamd:

Kredieten in miljoen EUR (tot op drie decimalen)

3.3. Geraamde gevolgen voor de ontvangsten

- ☐ Het voorstel/initiatief heeft geen financiële gevolgen voor de ontvangsten.
- ☒ Het voorstel/initiatief heeft de hieronder beschreven financiële gevolgen:
 - ☐ voor de eigen middelen
 - ☒ voor de overige ontvangsten
 - Geef aan of de ontvangsten worden toegewezen aan de begrotingsonderdelen voor uitgaven ☒

in miljoen EUR (tot op drie decimalen)

Begrotingsonderdeel voor ontvangsten:	Voor het lopende begrotingsjaar beschikbare kredieten	Gevolgen van het voorstel/initiatief ²⁵						
		Jaar N	Jaar N+1	Jaar N+2	Jaar N+3	zoveel jaren als nodig om de duur van de gevolgen weer te geven (zie punt 1.6)		
Artikel		p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.

²⁵

Voor traditionele eigen middelen (douanerechten en suikerheffingen) moeten nettobedragen worden vermeld, d.w.z. na aftrek van 20 % aan inningskosten.